Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

IDUN

HON, SOM FICK NOBELPRISET
skildras i ord och bild i detta n:r.

AV
DEN BERNADOTTESKA BRÖLLOPSELEGANSEN
ges några intressanta glimtar.

F.ö. bidrag av Alma Söderhjelm, Hedvig Svedenborg, Carl G. Laurin m.fl.

SIGRID UNDSET
årets Nobelpristagare i litteratur

WILSE FOTO.

N:r 47 (41:sta Årg.) UPPL. A. PRAKTUPPLAGAN DEN 25 NOVEMBER 1928.

Som en pil uppför backen

En lätt tryckning på gaspedalen — och den nya Fordvagnen susar iväg uppför en lång, sugande backe som om det vore släta landsvägen. Den kraftiga motorns spinnande blir blott en aning mera hörbart, när Ni närmar Er backens krön och med en blick på hastighetsmätaren konstaterar, att farten accelererat åtskilliga kilometer i själva backen — trots att Ni hela tiden kört på högsta växeln. Blott i undantagsfall behöver växelspaken tillgripas.

Där Ni sitter bekvämt bakom ratten i det rymliga föraresätet, med alla manövreringsorgan inom behagligt räckhåll, känner Ni, att Ni kör en automobil med stora och ovanliga företräden. Dess blixtsnabba acceleration, då Ni kör förbi någon framförvarande, dess lugna, jämna gång över de oländigaste vägar och dess rogivande stadighet i kurvorna gör det till ett sant nöje att sitta vid ratten en hel lång dag. Ni känner, att Ni alltid har vagnen fullständigt i Er hand. Mjukt och elegant saktar den av och stannar, då Ni med en obetydlig tryckning på bromspedalen sätter de kraftiga, effektiva fyrhjulsbromsarna i verksamhet.

Med den nya Fordvagnen kan Ni utan att bliva trött hålla en hög, jämn reschastighet, som uppväcker varje erfaren bilists beundran. Och då Ni efter slutad färd konstaterar, att den 40 hästkrafter starka motorn endast förbrukat ca. 10 liter bensin på 100 kilometer, då måste Ni förvånas över, att det verkligen finns en automobil i denna prisklass, som så lyckligt förenar den mindre vagnens ekonomi med den stora vagnens styrka och andra företräden.

Kör själv den nya Fordvagnen. Det säger Eder mera än en lång beskrivning.

FORD

FORD MOTOR COMPANY A/B · STOCKHOLM

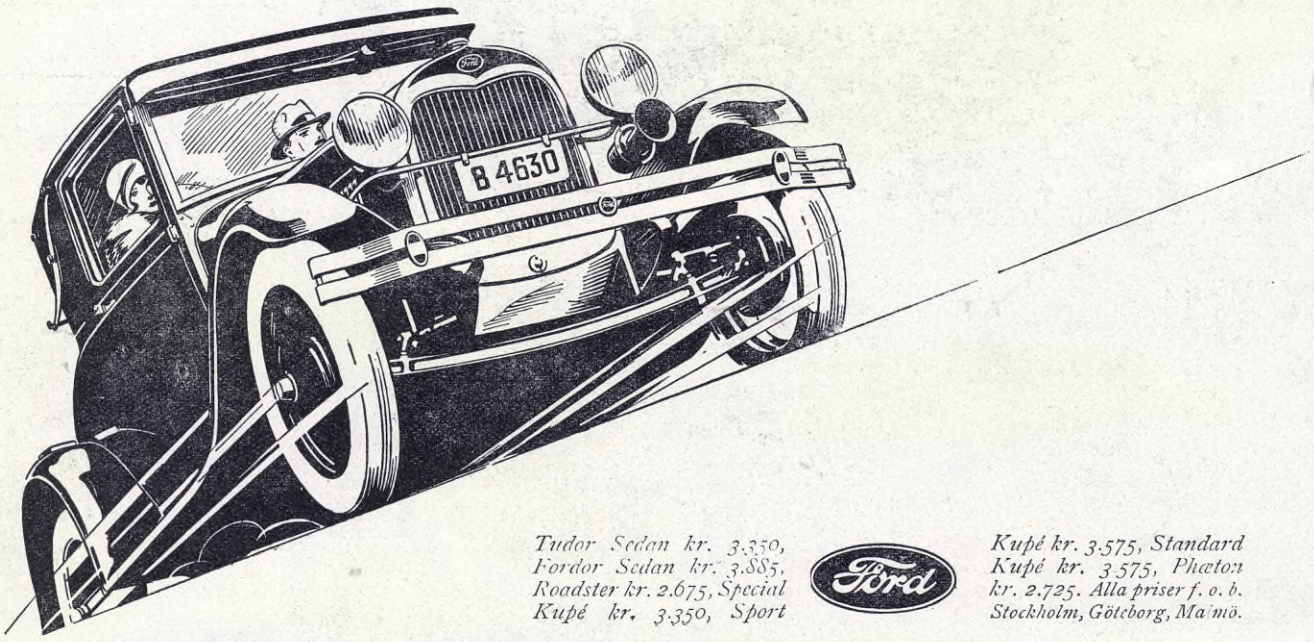

Tudor Sedan kr. 3.350, Fordor Sedan kr. 3.885, Roadster kr. 2.675, Special Kupé kr. 3.350, Sport Kupé kr. 3.575, Standard Kupé kr. 3.575, Phæton kr. 2.725. Alla priser f. o. b. Stockholm, Göteborg, Malmö.

KRÖNIKA

OM CITAT OCH ETIKETT

JAG VET ATT DET ÄR FÖR OSS viktigare att känna kaninens innanmätes sätt att fungera och radiens föhållanrde till cirkelns omkrets än att ha en smula begrepp om vår egen så att säga själ. Om våra drifter, vår läggning, våra möjligheter att in- och utveckla vår karaktär och vilja.

Jag vet, att det är bra mycket viktigare för medelmänniskan att studera centrifugalkraften än att studera de krafter hon bär inom sig.

Jag har just läst ett litet häfte av en skolman, f. d. rektor O. Lundgren. Det heter »Missriktad Ungdomskraft». Bland mycket lärorikt och glädjande i den boken är också citaten av en mängd stora mäns uttalanden om skolorna.

Redan Montaigne (död 1592) klagar över att skolan icke allenast underlåter att öva elevernas förstånd, utan att den försvagar deras karaktär, i det den gör lärjungarna osjälvständiga. Skolundervisningen är endast ord, som givas, och som lämnas tillbaka. Grundfelet i vår uppfostran ligger i överskattningen av det intellektuella och försummandet av det etiska, i överdrivet betonande av minnesövningar.

Det sägs, att allting rör sig, men inte måtte då skolan rört sig något vidare på de sista 336 åren! Eller har icke ovanstående sin tillämpning på skolorna i gemen den dag som är? (Med all reverens förresten för deras framsteg i hygien och humanitet och med all nödig aktning för lärarnas nit och redlighet och intresse.).

Rosseau, Jean Jacques, skriver att uppfostrans mål är hela människans utveckling och att karaktärsutvecklingen är förmer än den intellektuella.

Och Pestalozzi, alla fostrares och lärares förebild, talar och säger: uppfostran och ingenting annat är skolans mål.

Grundtvig: All läsning och lärdom, som icke sätter oss i stånd att bättre förstå det liv, vi alla måste föra, är alldeles onaturlig och onyttig och tjänar blott till att uppamma barnslig fåfänga. Vi måste därför bort från vårt alldeles onaturliga, huvud- och hjärtlösa skolväsen med all därav härflytande hjärteköld, hjärnförstoppning, slöhet, trälsinne och allt möjligt mänskligt elände.

Finns det egentligen någon som icke underskriver ovanstående? Är det då icke märkligt, att denna uppfattning, så litet satt sin prägel på praktiken?

Vilken karaktärsutveckling ger skolorna av i dag sina elever?

Den traditionella engelska sätter upp ett ideal för pojkarna av styrka, uthållighet, mod, fair play och gentlemannaskap. Den, som brister i de styckena, står sämre till boks än den som brister i kunskaper.

Romarna satte upp måttlighet, tapperhet, ärbarhet som målet för uppfostran. Japanerna åter inrikta sig på övandet av självbehärskning, arbetsamhet, anspråkslöshet under det att i Indien religionen spelar en betydande roll, i den meningen att för indiern skall religionen vara ett med livsföringen.

Vad sätter den svenska skolan högst? Läxläsning. Vilken elev är det som bäst fyller skolans krav? Den som kan sina läxor. Vad begär skolan av sina elever utöver läxläsandet? Ett ordentligt uppförande i yttre motto. Vad är meningen med skolgången? Att inhämta vissa för examen erforderliga kunskaper. Äro alla dessa kunskaper nödvändiga i det liv som sedermera möter eleven? Icke alls, men de äro nödvändiga för examen, och examen är nödvändig för en massa platser, ehuru de för examen erforderliga kunskaperna icke alls äro nödvändiga för att rätt sköta dessa platser.

Viljeuppfostran, karaktärsrykt är något som skolan mindre befattar sig med. En yngling som är ärlig, pålitlig, modig, uppoffrande, energisk, går ut ur skolan med sämre vitsord än den som är opålitlig, översittare, feg och hänsynslös, om t. ex. den förre har svårare för matematik än den senare!

En lärjunge äger, enligt vad som framgår av undervisningsplanen, ingen karaktär som det gäller att leda och utveckla, och honom väntar inga andra problem i livet än dem som han kan klara om han kan sin Euclides. Däremot har han en hjärna, som det gäller att mata och, på det yttersta i dessa dagar, också en kropp som det gäller att ta hänsyn till och som bör uppmuntras med idrottsdagar. Men ett s. k. själsliv det har inte en svensk pojke. Åtminstone intet av skolan erkänt.

Ännu ett citat (Dr. E. Hedén):

»Ut ur våra läroverk komma de — ifall de ej kunnat humbuga nog — bleka, nervösa, verkliga och tafatta, lika ovana att tänka som att handla.»

Lika ovana att tänka som att handla.

*

En målare har efter en konstkritikers nedgörande rescension, gått upp på utställningen och skurit sönder sina tavlor.

Det är en ledsam händelse. Mest därför, att den visar en egendomlig osjälvständighet i konstnärens uppfattning om sina verk. Eftersom han blir desperat över en ung kritikers uttalanden. En målare skall vara sina verks högsta bedömare, den enda vars omdöme egentligen betyder något. Icke kan man måla som andra vill? Målar man som man själv vill, d. v. s. vet man vad man vill, är det tillräckligt. En kritiker kan vara bra att ha, när han berömmer. Rent praktiskt bra att ha. Eftersom allmänheten tror på honom. För konstnären får han icke betyda något, minst av allt får han ha någon avgörande betydelse.

Tycker man att en tavla är så dålig, att den ska skäras sönder, är det bäst att göra det innan den ställes ut. En kritikers beröm eller klander kan varken lägga till eller ta ifrån en tum från konstverket. Det vore bedrövligt om det inträffade skulle styrka unga, mer temperament — än insiktsfulla kritici i deras övertygelse, att rescensioner av det slaget, de prestera, ha förmåga att främja — eller skada — konsten. Konstnärerna, isynnerhet de med mera vek läggning, kan nog momentant känna sig nedslagna av rescensioner, men konstverken står eller faller alla kritici förutan. Hemskt vore det annars.

I alla fall vore det roligt om konstbedömare besinnade en konstnärs stora, oändligt stora svårigheter, så att de, om deras samvete tvingar dem att risa, gjorde det utan översittarlater. Fast detta är tydligen för mycket begärt.

*

Minns någon kung Amanullah, som for omkring förra året till diverse furstehus i Europa och till Lenins grav för att visa att han var europeiserad. Han och hans hus och allt hans folk.

Nu har en f. d. medlem av detta folk fru Aurora Asim Khan, född Nilsson, avslöjat att för att finansiera denna propagandaresa sålde den ädle fursten sin avlidne pappas 300 bihustrur på auktion.

De som sucka att hela jordklotet är likadant allover, böra tydligen bege sig till Afghanistan. Om nu inte auktionen var det allra sista av ancien régime. Vilket vore beklagligt.

*

Apropos etikettsfrågor — jag antar att auktionen på kungens bi-mammor var högsta fashion — så har svenska folket en ingående vördnad för rang. Intet brödraskap på våra kafferep, inte!

Allt som oftast kommer det redaktionen tillhanda brev med begäran om råd och bistånd vid placering. Ska mannens mosters kusin ha hedersplatsen före fruns pappas hustrus i första giftet svägerska? Var är hedersplatsen vid ett avlångt bord, när det är 14 till bordet och bjudningen är tio dagar efter Mårtens gås? Om mannens chef är bjuden, skall hans stol stå vikt, även om han inte kan komma själv? Vem bör bjudas sist av efterrätten, guvernanten eller maskinskriverskan? Vilken har högst rang, veterinärens eller stationsinspektorens fru? Tacksam för svar omgående, då bjudningen är om lördag.

Vagabonde

Både kameran och filmen bör vara av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar, framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

HON, SOM

SIGRID UNDSET SÅDAN HON

Sigrid Undset som liten med föräldrarna.

Med stor glädje mottogs meddelandet att 1928 års Nobelpris i litteratur tilldelats Norges stora författarinna Sigrid Undset, som med sina verk Kristin Lavransdotter och Olav Audunson gjort sig så välförtjänt av denna stora utmärkelse. Personligen för Sigrid Undset ett mycket privat och tillbakadraget liv, men de som känna henne närmare teckna en imponerande bild av hennes helgjutna, starka personlighet. För Idun skildra här hennes i Stockholm bosatta syster och hennes översättarinna, författarinnan Teresia Eurén, belysande drag ur Sigrid Undsets liv.

Sigrid Undset vid tiden för sin författardebut.

NÄR MAN HAR EN SYSTER, SOM fått Nobelpriset i litteratur, kan man inte undgå påhälsningar från pressen. Men det känns bara glädjande att få taga emot tidningarna, då man som Sigrid Undsets i Stockholm gifta syster kan berätta idel gott och vackert om den berömda Sigrid.

Äldsta syster, det är en uppgift, som nog kan fyllas olika. Sigrid Undset tog den redan som liten på allvar. Hon var den förstfödda, efter henne komma två små flickor. Det är mellanflickan, ett par år yngre än Sigrid, som bor här hos oss och som berättat några små drag från barndomen och uppväxtåren och något om släkten.

Sigrid Undset var bara elva år, då fadern dog. Han, vetenskapsmannen, den fint bildade och konstintresserade har dock hunnit med att öva inflytande på sin begåvade äldsta dotter. Hennes läsare minnas nog den hyllning hon ägnat faderns minne i sina verk och indirekt — ja, vem kan mäta och väga det samband bortom alla ord, som finns mellan far och dotter, då deras själar äro samstämda. Den stora författarinnans intresse för medeltiden kan också ledas till fadern.

Släkten har i många generationer levat som storbönder på Östlandet. Det var först farfadern, som flyttade in till Trondhjem och blev stadsbo. Trondhjem är den stad, som spelar en stor roll i Sigrid Undsets historiska diktning. Kanske mest för sin egen skull, den är ju oförliknelig som stad, men där finns också för henne starka släktband.

På mödernet härstammar Sigrid Undset från en gammal känd dansk ämbetsmannasläkt. Fru Charlotte Undset, modern, som nu är bosatt i Oslo, hette som ogift Charlotte Gyth och var dotter till kanslirådet Peter Andreas Gyth. Morfadern kom av en själländsk bondsläkt, medan mormors släkt var från Jylland, med ett förhärskande prästerligt inslag. Som man ser är det starka rötter tvinnade om varandra, som bilda grundlaget till släktens blomstring.

Och Sigrid Undsets syster berättar om stora systers kärlek till sina små syskon. Hon var inte gammal, då hon började dikta sagor för systrarna. Om kvällarna, då de lagt sig och modern sagt till dem att vara tysta och sova som små snälla flickor, tog Sigrid sig till att viska sina historier. De spunnos vidare och vidare, personerna växte till och utvecklades, barnen i dem blevo vuxna, gingo märkvärdiga öden till mötes. De fingo själva barn, som upplevde en hel del, i åratal levde personerna i Sigrids historier och gladde de beundrande åhörarinnorna. Det är nästan som om det vore systrarna Brontë, då de voro små och diktade sina kedjeromaner. De skrevo dock ner dem, men här blev så vitt vi uppfattat rätt, ingenting skrivet, bara diktat och diktat i allt högre mening som i de gamla norska sagorna.

Flickorna Undset gingo i skola hos fru Ragna Nielsen, som hade grundat den första samskolan i Norge. Hon var en ovanligt framstående personlighet, rakryggad, helgjuten och inte så litet radikal, eftersom hon stod Björnson och hans krets nära. Hon såg nog Sigrids egenartade begåvning, den ena starka personligheten igenkände en annan gryende, men ack, Sigrid var inte något skolljus. Inte ens i modersmålet utmärkte hon sig. Det vill säga somliga lärare intog hon med sina uppsatser, som voro egenartade och fjärran från kriastilen, medan andra bragtes nästan till förtvivlan över dem. För övrigt var Sigrid drömmande, levde i sin egen värld och tog det ofta lätt med sina skolplekter. Ganska ofta kom hon hem med medelmåttiga betyg.

Så kom den tid, då hon började bli vuxen. Modern tyckte, att nu, då flickorna blev stora, behövdes inte längre något hembiträde, och då kunde Sigrid få det

Sigrid Undsets gård Bjerkebek vid Lillehammer.

En god och hälsosam thédryck vinnes icke med vilket thé som hälst.
M. S. KOBBS SÖNER **är den enda firma i Sverige, som uteslutande ägnar sig åt thébranschen under ständig vetenskaplig kontroll.**
Begär därför alltid *Kobbs Thé* och godtag ej något annat, om Ni sätter värde på en hälsosam och aromrik dryck.

FICK NOBELPRISET

ÄR FÖR SINA VÄNNER OCH DE SINA.

Fru Charlotte Undset, Sigrid Undsets danskfödda mor.

rum, som hon disponerat. Ett eget rum ett kungarike för en ung flicka med litterära ambitioner. Väggarna målades röda, det enkla möblemanget blev grönlackerat. Och ur det rika förråd konstreproduktioner, som föräldrarna fört med från Italien tog Sigrid en mängd, så att väggarna så gott som tapetserades med dessa påminnelser om de gamla mästarna och antiken.

Med ett småleende minns hennes syster, hur ängsliga hon och den yngsta gingo omkring, då de upptäckte, att Sigrid tillbragte så gott som all sin lediga tid med att författa. Då hon kom hem från kontoret efter dagens id, satte hon sig mitt ibland de gamla mästarna i sitt lilla röda rum vid det grönmålade köksbordet och läste Shakespeare eller diktade. Tänk, vilken besvikelse, som väntar henne, sade sysstrarna till varandra. Tänk, om hon nu skriver sådant, som ingen vill trycka. Och de kunde ingenting göra åt saken, ty Sigrid talade inte med dem om sin andes barn.

ETH. K.

Sigrid Undsets översättarinna berättar.

In i en fjälldal strålar solen och står som en gloria kring en liten hårfager mö med stora allvarliga ögon. Hon har bundit sig en krans av daggfriska blommor, och hon skådar ned i ett mörkt, rinnande vatten, vars flöde hon följer. Långt innan hon nått dess utlopp har kransen vissnat och trampats. Men livets starka brus har fyllt hennes öra och sinne, hon känner dess bittraste lycka, dess skönaste smärta, när hon till sist i stället för kransen omfattar korset och slumrar in till en ro, vars rena majestät tolkas av den nyfallna snön utanför hennes fristad...

Det är Kristin Lavransdotter som framför allt gör Sigrid Undset högt skattad av svenska kvinnor, ty hon har i den boken skänkt oss »kvinnans liv genom sekler» på ett sätt som ingen annan. Där är saga och poesi, där är livets fullhet och kärva styrka.

Och bakom verket står en personlighet som få. Jag har haft tillfälle iaktta dess intryck på så olika kvinnor som till exempel Helena Nyblom och Ellen Key. Den förra kände en livlig tacksamhet för vad Kristins författarinna skänkt henne. Den segern var stor, ty Helena Nyblom hyste eljest en hjärtlig motvilja mot »historiska romaner». Och »när det gäller sådant jag tycker mig förstå, är jag en envis best», skrev hon en gång till mig.

Det var för mig en glädje att ha medverkat till deras bekantskap och likaså till att sammanföra Ellen Key med Sigrid Undset. De som kände Ellen Key veta att hon icke så lätt blev imponerad. Men av Sigrid Undset blev hon imponerad, det var hennes egna ord till mig om det rent personliga intrycket.

Icke underligt för övrigt. Ingen har väl haft större känslighet för moderssinnet än Ellen Key. Och hos Sigrid Undset framträder det ofta på älskvärdaste sätt. Hur underbart väl hon förstår barn ser man ju i de flesta av hennes böcker. Och jag glömmer aldrig hur hon vid ett besök för många år sen i vårt hem genast intog en av mina pojkar. Hon beundrade hans slidkniv, hon fann på ögonblicket de rätta samtalsämnena.

Sigrid Undset med sonen Hans och en systerson.

Eljest är hon nog icke särskilt meddelsam i umgängeslivet. Hon hör till dem som ha mod att tiga. Och hon talar endast om det som intresserar henne, skulle jag tro. Men det är ju säkert en hel del. Vid det nämnda besöket talade vi bland annat om gamla möbelstilar och gammalt porslin, om konst — och hon visade sig här vara en expert. I ett av de brev jag fått från henne under årens lopp är det tal om — julslakt. De flesta av dem röra språkfrågor, litterära frågor, historiska fakta och dylikt och vittna om hennes intensiva vetenskapliga intresse. Andra gälla till exempel omsorg om en sjuk, iver att hjälpa —. Mitt intryck är — för att använda det gamla nötta ordasättet — att intet mänskligt är henne främmande. Och allt vad som möter henne i livet smältes i geniets eld och omsättes i konst av den starka konstnärspersonlighet hon är.

Bättre än de porträtt, där hennes ännu ungdomliga skönhet mera framträder tolkas denna personlighet av en bild, som gör gällande just det genomlevdas styrka och allvar. När jag tänker på Kristins och Olav Audunssons mästerliga tolk tänker jag mig henne så.

TERESIA EURÉN.

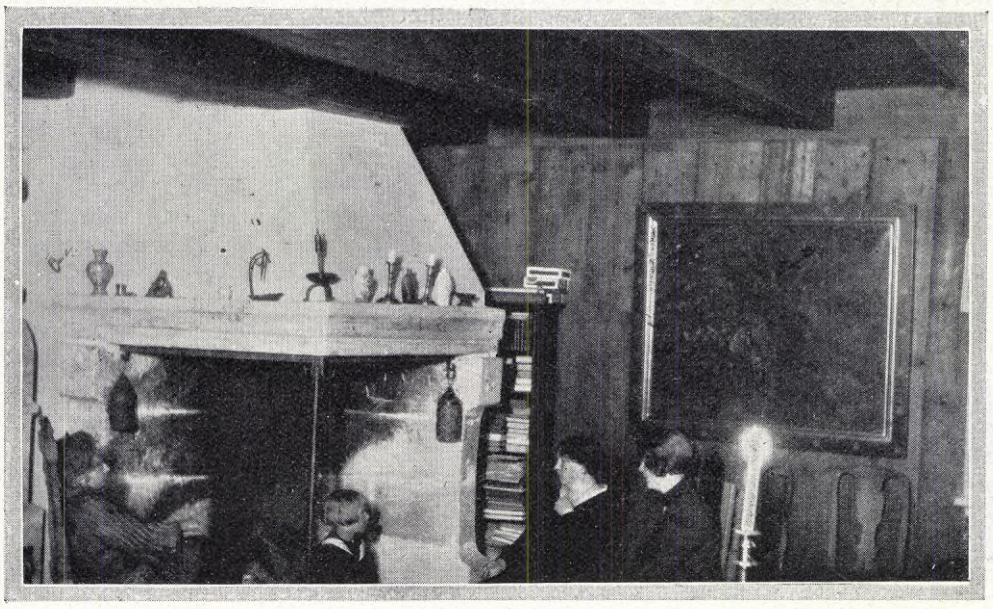

Sigrid Undset med barn och släktingar i salongen på Bjerkebek.

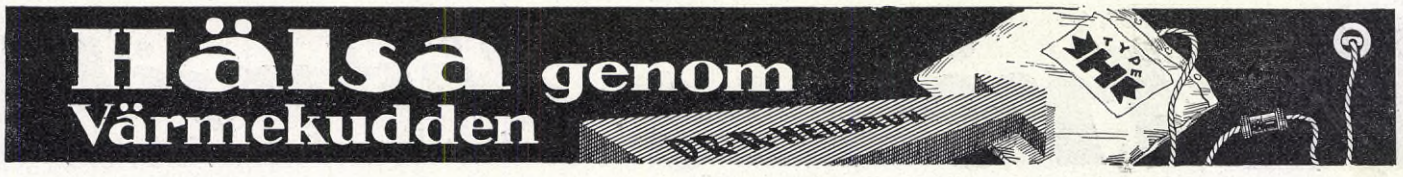

EN OMSTRIDD KONSTNÄR

AXEL WALLERT OCH HANS UTSTÄLLNING

Av

Av Carl G. Laurin.

DET ÄR EN MÄRKLIG OCH AKTningsbjudande samling konstverk, som nu fyller Konstakademiens tre salar. Efter fyra års vistelse i Italien som akademiens stipendiat har den trettioåttaårige konstnären Axel Wallert återkommit till Sverige.

Det är svårt att säga, vad som är akademism i våra dagar — urakademikerns Ingress' ord om teckningens hederlighet får väl räcka —; i så fall är Axel Wallert i allra högsta grad akademisk. Men ordet akademistipendiat säger intet om detta. Ett flertal av Akademiens stipendiater utgöras för närvarande av modernister, och man behöver därför nu ej vara så tokig för det, ja, man behöver för närvarande knappast teckna illa.

Två egenskaper framträda i första hand, då man ser på dessa Wallerts konstverk, dels en rent förbluffande arbetsamhet, dels en lika påfallande yrkesskicklighet. Man kan tillägga ytterligare: en sällsynt förtrogenhet med olika tekniker. Ett konstverk kan icke kallas pastisch i nedsättande mening, därför att man påminner sig Holbein, då man ser på porträttet av fru Wallert i en röd kofta och med underbart vackert målade gråa handskar, ehuru uppställningen och fonden komma en att tänka på den store sydtyske mästaren.

Wallert går ut från teckningen, sysslar i veckor med denna som underlag för målningen. Han redogör — för att använda ett nu modernt ord — med die neue Sachlichkeit för motivet, om också sakligheten hos Wallert icke är så vidare »neu» utan snarare ganska gammal, när han målar sina italienska gator med hästar, oxar och kärror och knotiga avlövade träd. Wallert ansluter sig här till de för varje detalj så noggrant redogörande 1500-talstyskarna, och hans skomakarverkstäder, slakterier och oljeslagerier intressera och skola intressera i framtiden också genom ämnet. Man överraskade sig med att man tyckte det vara så roligt att se på en stor kärra med rödmålade vintunnor på den förträffliga tavlan »Vini dei castelli romani». Tunnorna komma således från Genzano, Frascati etc., och mången skulle önska, att dessa viner voro lika goda som tavlan.

»Under vinet», syftande på ett för åskådaren osynligt lövtak på en pergola, kallar han bilden av en naken, liggande kvinna. Hon sträcker ut sig i segerviss plastisk skönhet på en terrass; en uppskuren grön vattenmelon ligger på golvet och visar sitt skära kött. Man skådar ned över Positanos små huskvarter vid det mörkblåa havet. Hon minner litet — artigare kan man ej vara mot denna långbenta och stilfulla kvinnokropp — om Jan Matsys' lätt stiliserade kvinna i Nationalmuseum, vilken ligger på sin genuesiska terrass.

Ett rätt hårt ord i våra dagar, då det gäller målningar, är söthet. Mången konstkritiker går endast in på, att hans fästmö får vara söt. Den söthet Rafaels madonnor och Bouchers nymfer ha i sina rosiga ansikten ha fått seklers patina och kunna därför njutas. Och modernisternas skära toner i de Cézanne-påverkade landskapen eller sockersöta flickor hos Jolin eller Dardel ha ju partimärkets skyddande helgd. I alla fall är jag personligen rätt ängslig för det sockrade, men denna ovilja får ej gå till överdrift. Det finnes gentemot ett sötaktighetens och det alltför avslipade utförandets Scylla ett torrhetens och skrovlighetens Karybdis. Det fanns en tid, då man trodde, att allt minutiöst utfört måleri — utom Jan van Eycks — icke var konst. De tiderna äro förbi.

En stor skicklighet och suveränt behärskande av tekniken kunna dock göra, att målaren anses svårligen kunna komma längre i sin utveckling. Så då Zorn utställde sina åttiotalsakvareller. Då kunde mången ha tänkt sig detta som slutet på en bana.

Om jag skulle välja bland alla de olika teknikerna, som äro representerade på utställningen, skulle jag kanske föredraga den tavla konstnären gjort av sig och sin hustru på ett Stockholmskafé. Hon är klädd i svart kappa. På uppslaget finnes något blått, för vilket jag icke kan ur sömmerskesynpunkt redogöra men vilket som färg är av den delikataste art. Tavlan är ju målad så, att man kommer att tänka på, hur en fulländad teknik skall ge ett intryck, som icke kan betecknas med mindre ord än vällust.

Man får inte undra på, om damer, och det både yngre och äldre, eller, om man hellre vill, älskliga eller käraktärsfulla i ansiktet, önska, att Wallert skulle göra deras porträtt. Både porträtten »I rutig kappa» och »Fru Karin» samt kanske allra främst den utmärkta bilden av »Fru Nordenfelt» stå sig bra i serien mycket goda svenska damporträtt. Carl Larsson sade, att ett konstverk skall ge ett intryck av något »dyrbart». Det göra dessa porträtt. Man har nöje av att se på varje detalj i dräkt och ansikte, och dock har i alla fall helheten lyckats.

Wallert har ett helt rum med teckningar. Varför samla icke våra konstintresserade teckningar? En dylik teckningssamling skulle ej vanprydas av de Wallertska teckningarna, utförda med glädje både åt innehållet och åt formen. Det är ett myller och ett överflöd av figurer i hans fruktbara sinne. Bra många konstnärer numera förtiden ha något torftigt i sin produktion. Det gäller sannerligen ej Wallert. Låt vara att han dessutom har den nu så ytterligt i måleriet föraktade egenskapen smak. Men den få vi väl försöka ursäkta; jag gör det gärna.

Redan innan Wallert reste till Italien, hade han i åratal varit sysselsatt vid Stadshusets utsmyckning. I taket på loggian mellan Borgargården och Stadshusträdgården har han i kassetterna i blått målat lätt stiliserade, i kvadraterna ypperligt inkomponerade nakna män och kvinnor, symboliserande kvarteren i Gamla staden, som ju alltid haft klassiska mytologiska namn. Han har där gjort ett utmärkt arbete. Här på utställningen förekomma två alldeles förträffliga bilder: från Stadshusets modellverkstad och skulptören G. Sandberg, bägge i blå ton. Här fanns något sobert i färgen, både det sobra och det yppiga ligga för Wallert. Han har den sällsynta, för en konstnär så högnödiga egenskapen sinnlighet. Wallert glädes till kropp och själ åt den gula melonen, den kvinnliga konturen, det gnistrande smycket.

Man får se många utställningar nuför-

(Forts. sid. 1196.)

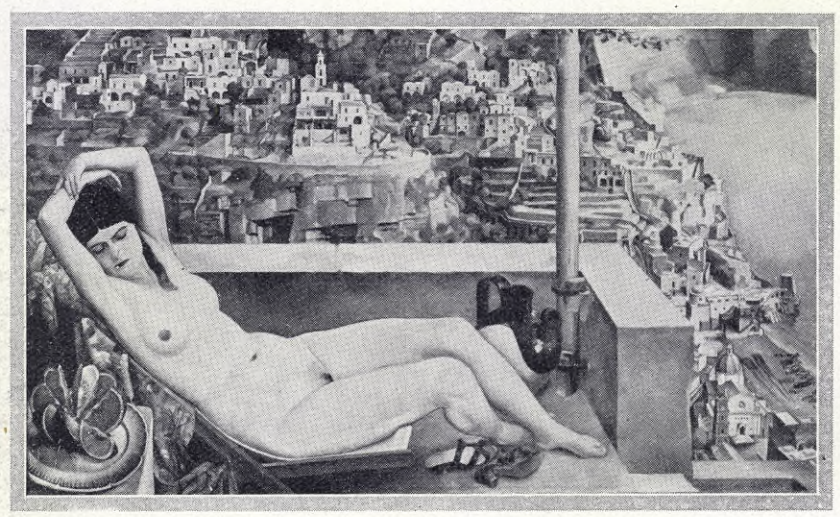

Under vinet. Målning av Axel Wallert.

Stort uppseende har det väckt att konstnären Axel Wallert efter en nedgörande kritik i en daglig tidning i vredesmod skurit sönder några tavlor på sin nu pågående utställning. Det har i detta sammanhang sitt stora intresse att höra vad Carl G. Laurin anser och säger om den omstridda utställningen.

Porträtt av Fru Nordenfelt. Av Axel Wallert.

Ekströms Jästmjöl
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

VEM SVIMMAR FÖRST?

EXAMENSMODET OCKSÅ ETT KVINNLIGT MOD

Av

Alma Söderhjelm

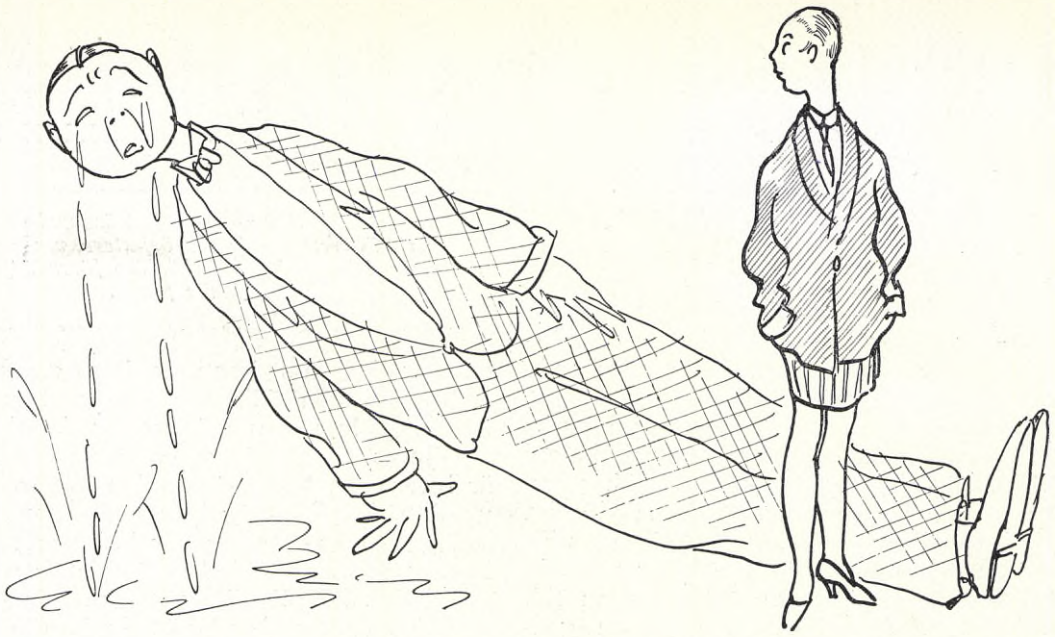

DET FINNS EN HEL MASSA TILL den grad fastställda satser, att de i allas vårt medvetande antagit karaktären av axiom, ja, egendomligt nog till och med i deras medvetande, mot vilka dessa satser rikta sin udd. Till dem hör nästan alla sentenser, som från tidernas morgon till tidernas afton har blivit fällda om kvinnan, hennes dumhet, hennes flärdfullhet och hennes svaghet.

Bland allt vad som påklistrats kvinnan är det intet, som så ihärdigt påbördats det svaga könet som hennes tvenne stridsvapen: tårarna och dåndimpen.

Dåna och gråta, det har ju kvinnorna gjort sedan urtiden — inte sant? Om man får tro litteraturen och de manliga legenderna. Men man kan inte tro på litteraturen. I det hänseendet ville jag tillämpa de gamla kvinnosakskvinnornas förhoppningsfulla och ofta upprepade: man får se hur världen ser ut om hundra år, när kvinnan tagit hand om den. Man får se hur litteraturen ser ut... Ty vad män skrivit om kvinnorna, är ju dock i alla fall endast personliga specialerfarenheter — när det inte helt enkelt är enbart litteratur.

Bland det, som undertecknad under sitt långa liv ofta grubblat på, är frågan, huru det kan komma sig, att kvinnan fått det namnet om sig att lipa vid varje minsta anledning och att svimma i någons armar vid varje motgång. När ni tänker efter: har ni överhuvud sett edra mödrar eller ens edra mormödrar falla avdånade till marken? Jag minns inte ett enda svimningstillbud i min familj eller släkt med otaliga kvinnliga medlemmar? En gång var jag själv visst hjältinnan i dramat men det var så otäckt, att jag inte gör om det. Det skedde vid kvällsvardsbordet. Men den uppståndelse det väckte visade tydligt på att det var något högst underligt. Och tårarna! Nog ha min familjs manliga medlemmar alltid gråtit minst dubbelt så fort och dubbelt så mycket som de kvinnliga, om det var någon anledning. Jag minns redan i min tidigaste ungdom, att jag funderade, hur det kunde komma sig, männen voro mer känsliga än kvinnorna. Sedan började jag förstå, att tårar och sensibilitet inte alltid ha med varandra att göra. I livet har jag gjort ungefär samma erfarenhet. Hur många sorgsna och bedrövade änkor och mödrar har jag inte sett stå stilla och lugna vid sin mans eller sitt barns grav! Hur svimningslösa har jag icke sett kvinnor av alla åldrar mitt i gevärssalvor och kulsprutsmatter! Nu replikerar man måhända, att kvinnans tårar och avdåningar för det mesta äro simulerade. Men om hon har så lätt att simulera känsloaffekter — varför ser man så sällan kvinnor i ens omgivning dåna eller gråta?

Varför skulle man till exempel inte se kvinnliga studenter dåna och falla baklänges, när de inte kunde klara ett föredrag eller sprucko i en tentamen? Nu komma alla, som läsa detta — eller åtminstone alla karlar — att anklaga mig för partiskhet gentemot mitt eget så häcklade kön. Men för inte mer än åtta dar sen var jag samman med en del lärare från olika universitet, och de sade alla till min förvåning samma sak: att de manliga studenterna ha betydligt lättare till tårar och närmare till att falla ner och kyssa marken än de kvinnliga. Deras uttalanden stärkte min ringhets uppfattning.

För många många år sedan, en gång när jag var nybliven docent, var jag samman med andra yngre akademiska lärare inkallad till »fakulteten». Det var första gången jag såg ett akademiskt konsistorium på nära håll och jag får säga, att det var betydligt mindre seriöst än jag tänkt mig. En av diskussionspunkterna var den t. ex. huruvida professorerna skulle examinera sina lärjungar på universitetets kala lärosalar eller i sina egna rum. Nu skulle visst bara tanken på att ha lärjungar hemma i sina rum förfasa till exempel en fransk professor — men hos oss är det nu en gång mer familjärt. Hur det nu var urartade hela diskussionen så småningom till nog så intressanta privatmeddelanden om de unga kvinnliga lärjungarnas föregivna svimningsanfa. ch tårar. En professor yrkade enständigt att förhören skulle få försiggå hemma. — »Vi måste väl komma överens om», sade han, »att det är vida mer sympatiskt att se studentflickorna svimma i ens egen soffa än på de hårda bänkarna i auditorierna.» Då upphov dekanus, som var en mycket originell herre, latinare och poet, sin röst och sade halvhögt: — »Inte begriper jag, varför de talar så mycket om flickorna. Jag har haft alla filologer hos mig, men inte har jag någonsin fått bli vittne till några intressanta scener. Ingen enda har svimmat. Två unga män har jag haft, som började gråta, men de blevo också sedan bägge teologer!» Det var ett uppfriskande inlägg.

Min personliga erfarenhet från området är ringa, då jag hittills ej handhaft avgörande examina. Men redan från min egen studentexamen har jag ett bestämt minne av manlig svaghet. Det fanns då inte ännu några högre flick- eller samskolor och jag placerades en vacker morgon mitt bland de talrika skarorna i morgonbönen i ett stort gosslyceum för att, en kvart efteråt stuvas in bland de sex stycken abiturienterna till skrivproven.

Bland dessa sex fanns en, som var så kritvit i ansiktet varje gång vi inställde oss till våra små tentamina, att all min ganska ringa moderlighet bådades upp för att tycka synd om honom. För var dag som gick bleknade han bort allt mera och på tredje dagen blev han yr och måste ledas bort i och för behandling. Jag trodde att han var fysiskt sjuk. Men det var uteslutande psykiskt.

— Är det verkligen inte bara skämt från er sida, utan riktigt er erfarenhet, att de manliga studenterna gråta mera än flickorna, frågar jag nu mina kolleger, som redan en stund har berättat små historietter om tentanderna i olika branscher och vid olika högskolor. Och jag vänder mig speciellt till en professor, som har den rikligaste examenserfarenheten.

— Nej, det är inte skämt. Jag har verkligen i min kollektion haft bara ett fall, där en flicka blev »svag» och det var dessutom simulerat. Hon blev en smula hysterisk och försökte dåna. Mitt samvete slog mig — ty jag var ju den indirekta orsaken, då jag hade gett henne bakläxa. Jag slog i vatten åt henne och tvang henne att dricka. Men just vid den proceduren begynte jag märka, att det var simulerat. Och när hon sedan, när bakläxan skulle levereras, började med denna metod redan före tentamen, sade jag henne rent ut, att jag genomskådat tricket. Hon avstod också genast ödmjukt från alla schoser och blev lugn.

— Och pojkarna? Jag frågar ivrigt och förhoppningsfullt, ty en var förståndig människa är ju solidarisk med sitt kön.

— De gråta av övertygelse och falla så raklånga i backen, att någon simulering kan det inte bli tal om. Häromdagen hade jag ett mycket obehagligt fall. Jag

(Forts. sid. 1196.)

TRE FÖRFATTARE OCH TRE GENERATIONER

NYA BÖCKER I JULFLODEN. AV GURLI HERTZMAN-ERIKSON.

Hjalmar Söderberg, Rudolf Värnlund och Sigfrid Siwertz äro de tre författare, vars nya arbeten i julens bokflod, här äro föremål för vår anmälares penna.

DET FINNS VÄL KNAPPAST NÅGON som skulle vilja beskylla Hjalmar Söderberg för att tro på själavandringen, men det är dock denna, i många av de gamla religionerna gängse föreställning som han begagnar som utgångspunkt för undersökningarna i sin nya bok »Jesus Barabbas.»

Förutvarande löjtnanten Gustav Mauritz Jägerstam, bosatt i en liten svensk koloni vid Åboulevarden i Köpenhamn, har under en resa i Syrien och Palestina plötsligt blivit medveten om att han är identisk med en viss jude och son till en skriftlärd som levde i Kapernaum på Jesu tid. I olikhet med andra, vilka äga en ganska dunkel och blott glimtvis skymtande hågkomst av en föruttillvaro, äger löjtnant Jägerstam det företrädet att i detalj minnas den tid, då han hos sin fader upplärdes i det vällovliga skräddaryrket och till morbror hade ingen mindre än översteprästen Kaifas.

Man får följa den unge mannen på hans färd till Alexandria och andra platser, lyssna till hans reflexioner, bevittna hans sammanträffande med Jesus m. m. Det är endast en sak som den österländske Jägerstam icke kan befria sig från, och det är sin Stockholmsslang, vilken icke riktigt går i stil med synagogor, profeter och romerska hövitsmän. Denna del av boken utmärker sig också för en viss torvtighet. Hjalmar Söderbergs fantasi är varken orientalisk eller färgmättad, och därför bli dessa vandringar genom Palestina ganska torrt relaterande, och av Jesusgestalten, sådan Hjalmar Söderberg uppfattat den, får man ett tämligen blekt och vagt intryck. Helt annorlunda är det, när han på Stora Sjöormen kamperar med sina vänner Kasper och Morin. Där få orden en annan valör, blicken får humor och skärpa, cynismerna sakna aldrig sin udd och det galliskt säkra i replikföringen kommer till sin rätt.

Vad Hjalmar Söderbergs bok ytterst går ut på, är att bevisa, att den Barabbas, vars lössläppande folket begärde, icke var någon annan än Jesus själv. Han stöder sin uppfattning därpå, att det arameiska ordet Barabbas betyder »filius patris» = fadersonen, och att det i de handskrifter av Matteusevangeliet, som Origines omtalar i första hälften av tredje århundradet stått »Jesus Barabbas». Folket skulle alltså ha skriat: »Giv oss Jesus fadersonen lös», och enligt denna version skulle Jesus aldrig ha blivit korsfäst.

I vad mån en sådan tolkning av skriften kan ha något fog för sig, är omöjligt för en lekman att avgöra, och måhända även för en teolog, alldenstund händelserna omkring Jesu liv äro skymda av århundradens slöjor och versionerna äro så skiftande. Emellertid kan man icke frigöra sig från den tanken att Hjalmar Söderberg med sin stridsskrift mera velat drabba den officiella kristendomen än en gestalt, vars konturer i evangelierna dock framträda sällsynt klara och levande. Beskyller han den gängse uppfattningen om Jesus för att vara en fantasibild, så är hans egen bild av nasaréen lika mycket uppdiktad och bestämd av författarens personliga synpunkter. Det är ju mycket möjligt att Hjalmar Söderberg besjälats av ett starkt vetenskapligt intresse och i den lilla efterskriften till boken nämner han, att då hans citat från evangelierna icke alltid stämma överens med den Svenska kyrkobibeln detta är beroende på att han så noga som möjligt följt den grekiska grundtexten. Dock hade det varit lyckligare, om författaren, i en polemisk skrift med vetenskapligt syfte, hade anslagit en allvarligare ton. Det är det halvt raljerande och halvt cyniska, som nu verkar stötande på en massa människor och även kommer dem att betvivla ärligheten och uppriktigheten i uppsåtet.

Statskyrkan har, alltifrån Söderbergs tidigaste författarskap, varit honom en nagel i ögat, och han har tagit avstånd från en trosbekännelse, vilken betraktar Jesu liv och lära som ett rättesnöre för människorna, men vars utövare bedöma den som en galning eller fantast, vilken i praktiken försöker att efterleva Jesu liv. Motsättningarna mellan en troslära och dess tillämpning kunna ge anledning till många reflexioner, och Hjalmar Söderberg blottar med logisk obarmhärtighet de sårbara punkterna. Hans lilla bok är ovedersägligen kvick och delvis underhållande, men skulle han icke kunna skänka den läsande allmänheten något utöver de sanaste årens bibliska funderingar?

Liksom Hjalmar Söderberg var en son av nittiotalet med dess realism och trötta skepsis, så är Rudolf Värnlund en typisk representant för den desillusionering som blev en naturlig följd av världskriget. Det var en hel generation av unga, för vilka idealiteten och livsåskådningen samlades i bitar, och vilka genom tidshändelserna uppfordrades att reflektera och analysera. Efterkrigspessimismen tog sig hos Rudolf Värnlund uttryck i novellerna »Ingen mans land». Det finns hos denne författare ett skälvande patos och en pessimistiskt färgad, men ingalunda föraktlig psykologisk insikt, och bland de yngre författarna torde han vara, den som säkrast behärskar formen. »Vandrare till intet» utmärkte sig för en bitter verklighetsskildring och en intensitet som aldrig släppte sitt grepp om läsaren, och ändå högre nådde han i den starkt koncentrerade och även gripande berättelsen »Upproret».

Rudolf Värnlund är en mycket produktiv ung man, men hans böcker förefalla aldrig att vara tillkomna på en slump, han har någonting på hjärtat, något han måste säga ut, och han säger det vanligen på ett sådant sätt att man måste lystra. Den senast utkomna romanen »Förbrytare» bekräftar det intryck man tidigare fått av författaren. Han är mäktig en dramatisk lidelse, vilken stundom kan stegras till något jäktande och febrilt och nästan spränga sönder stoffet. Han dissekerar sina skapade gestalter, men han är icke blott forskaren, utan också människan som känner med sina medmänniskor, och det är något i denna skälvande medkänsla som griper. Det är Tschandalamotivet han upprepar och som han i »Förbrytare» ger en stark och personlig utformning.

Med vilken säkerhet äro icke de personer tecknade, vilka på tattarvis oombedda slå sig ned i den unge skulptörens villa? Hans första tanke är att jaga dem på dörren, men en viss medfödd försynthet avhåller honom från att ta det avgörande steget, och ogräset, som frodas vid hans dörrtröskel, breder ut sig alltmer och mer, utan att det står i hans makt att hejda dess framfart. Småningom blir han van vid inkräktarna, han betraktar livet från deras synvinkel, han deltar i deras sorg- och glädjeämnen, och den nya miljön, Tschandalas dagliga påtryckning, gör honom alltmera främmande för den värld han lämnat.

Det är de egenartade, de förkomna, eller från samhället urspårade individerna, som Rudolf Värnlund med förkärlek uppsöker, men han visar också hur de individuella människoödena, vilka likt träden lyfta sina kronor i dagsljuset, i den mörka mullen

(Forts. sid. 1196.)

Fröken Åsa Hallencreutz, dotter till herr Fr. Hallencreutz, Göteborg, och hans maka, född Leffler. (Goodwin, kamerabild.)

Kungsörs nyheter i bakformar av koppar och aluminium en prydnad för köket.

LÅT OSS FÅ KUNNIGA HUSASSISTENTER!

DEN NYA TIDEN KRÄVER EN NY TYP AV HEMHJÄLP

EN MANING TILL HUSMÖDRAR OCH HUSASSISTENTER.

Den nya tiden har givit husassistenterna en ny fin titel, men därifrån och till att husassistentyrket skulle motsvara de krav den nya tiden ställer på detsamma är steget ännu långt. Såväl husmödrar som husassistenter ha anledning att beklaga detta förhållande och det kan icke nog framhållas att samverkan och samförstånd dem emellan är bästa vägen till problemets lösning. En första grund att bygga på till en bättre tingens ordning har man utan tvivel om parterna allvarligt ta i tu med frågan om husassistenternas utbildning. Därför har Idun i hopp om att kunna förmedla impulser här i en första artikel tagit upp denna fråga och professorskan Anna Bergstrand har med sin sakkunskap givit den sin belysning och orientering. Vi återkomma i senare n:r i diskussion till samma ämne och inbjuda även våra läsarinnor att deltaga.

FRÅGAN OM YRKESUTbildade hembiträden har i våra dagar blivit alltmer brännande icke minst för de husmödrar, som till följd av extraarbete utom hemmet alls ej kunna tänka på att lära upp dem, som äro anställda i deras hem. Genom förändrade förhållanden, som sammanhänga både med kvinnorörelsen och den tekniska utvecklingen, har samtidigt den kvinnliga arbetskraft, som vill ägna sig åt husligt arbete, alltmer reducerats. Man kan sålunda konstatera att efterfrågan och tillgång alls ej motsvara varandra.

Nu brukar det ju ofta vara så, att där ett verkligt trängande behov finnes, där brukar man också småningom kunna framskapa möjligheter att avhjälpa bristen. Men för att detta skall kunna ske är det nödvändigt att ett sådant behov blir medvetet i vida kretsar av för saken intresserade. Om den synpunkten torde man kunna säga, att det är ett glädjande tidens tecken, att våra dagars husmödrar mer och mer *kräva* ordentligt utbildad hushållshjälp.

Hur står det då till med utbildningsmöjligheterna på ifrågavarande område i vårt land? De äro i själva verket mycket större, än vad man i allmänhet föreställer sig, beroende på bristande kännedom om hithörande förhållanden. Och denna ofta förvånande okunnighet är nog en av anledningarna till, att de utbildningsmöjligheter som finnas alls ej till fullo utnyttjas. Det behövs, att hemmens kvinnor — både husmödrarna själva och de av dem anställda — komma i kontakt med de möjligheter till utbildning i huslighet, som finnas tillgängliga för en var. Jag skall därför här nedan ge en antydan om hur sakerna för närvarande stå. Någon uttömmande redogörelse kan det i en begränsad tidningsartikel ju alls ej bli tal om.

Om vi förbigå tidigare mera formlösa försök till utbildning i husligt arbete, kan vi säga att början från det allmännas sida gjordes i och med *skolköksundervisningen* genom vilken en god grund lades för utbildningen i husliga sysslor. Senare har staten visat sitt intresse för denna sak genom 1918 års lag om inrättande över hela landet av *praktiska ungdomsskolor*. Enligt riksdagsbeslut ingår i dessa skolors program även lärlingsutbildning i husligt arbete.

Som en direkt följd av denna lag ha vi numera i en del städer och stadsliknande samhällen fått den av kommunen understödda *tvåårigа lärlingsskolan* i husligt arbete eller som i Stockholm t. ex. den ettåriga med koncentration av arbetet, ett slags påbyggnad på folkskolans obligatoriska fortsättningsskola. Dessa skolor, vanligen förlagda till ett skolkök, äro ungefär likformigt inrättade överallt, med ledning av en för dem av skolöverstyrelsen fastställd normalplan. De äro alltid avgiftsfria, och för att de till förvärvsarbete hänvisade unga flickorna skola bli i tillfälle att begagna sig av dem, är undervisningen där förlagd till eftermiddagar och kvällar.

Den pågår i regel två dagar i veckan i 35 veckor årligen under två år. Under denna tid få flickorna en väl avvägd, grundläggande, huvudsakligen praktisk undervisning i matlagning, sömnad och något litet barnavård jämte det allra nödvändigaste av hithörande ämnens teori. Lärotiden avslutas med en examen, som berättigar till avgångsbetyg för dem, som bestått provet. När det sedan blir fråga om platsanställning, är nog en husmor glad åt att ha tillgång till ett sådant betyg, som ju dock ger en viss föreställning om vad en flicka kan. Vid dessa skolor anordnas ofta *fristående kurser* (mer fria med avseende på tiden) och *ämneskurser,* båda slagen i regel avgiftsfria. De senare avse att bibringa en högre form av kunskap och att samtidigt ge eleverna större skicklighet i vissa ämnen.

Stockholms stads skolor för yrkesundervisning har en hel del sådana ämneskurser på sitt program. Bland dem kan nämnas kurser i bostadsvård, matlagning, småbarnsmat och sjukmat, konservering av frukt och grönsaker, serveringskurser, budgetkurser, matsäckskurser m. fl.

På sina håll har man försökt med något, som man skulle kunna kalla en koncentrering i tid av lärlingsskolans ungefärliga kunskapsmått. Så finnes t. ex. vid Fackskolan för Huslig Ekonomi i Upsala sedan lång tid tillbaka den s. k. *Praktiska yrkeskursen,* som utgöres av en fyra månaders undervisning för utbildning av kokerskor (för genomsnittshem) och ensamjungfrur. För denna kurs erlägges en låg avgift, men ansökan om friplats kan göras av obemedlade lärjungar.

En annan typ av skolor utgöres av de mera privata, ehuru ofta statsunderstödda husmodersskolorna med eller utan barnavård, där undervisningen är förlagd till ett för ändamålet avsett hem — hemskola — ibland till en villabyggnad, där lärjungarna ofta bo. I dessa skolor är den tvåårigа lärlingsskolans kunskapsstoff koncentrerat till elva à tolv månader, under vilken tid en något vidgad undervisnng i en del ämnen medhinnes. Såsom namnet anger, äro dessa skolor kanske främst avsedda för utbildande av husmödrar, men enligt uppgift från några av dem antaga en stor del av de utexaminerade eleverna plats som hembiträden. Sådana skolor äro Engelbrekts och Maria samt södra K. F. U. K:s husmodersskolor i Stockholm, Hemskolan i Upsala, Domnarvets och Landskrona husmodersskolor m. fl. I de fall där dessa skolor åtnjuta statsunderstöd, stå de under skolöverstyrelsens överinseende. Ibland äro de internat, ibland icke och några av dem äro förbundna med hospits. Penningunderstöd av statsmedel kan efter ansökan tilldelas obemedlade eller mindre bemedlade elever. En fördel bland annat som dessa skolor ha, är den otvivelaktigt stora *arbetsträning* som bibringas lärjungarna genom det sammanhängande metodiska arbetet.

Här har alls ingenting sagts om hithörande förhållanden på landsbygden. Den frågan fordrar sitt särskilda kapitel.

Det är icke endast i Sverige, som man kan iakttaga ett nyvaknat intresse för huslig utbildning. Även hos våra grannfolk finna vi motsvarande företeelse. Som symptom på vaknande intresse kan jag nämna ett nytt uppslag, som redan praktiserats något i Norge, där husmodersföreningarna på sitt program upptagit sakkunnig utbildning av hembiträden i hem som äro kvalificerade att ge sådan undervisning, vilken då sker under viss kontroll från husmodersföreningens sida och som avslutas med en ingående examen inför experter på det husliga området. I Köpenhamn har för något år sedan invigts en husassistenternas fackskola, vars föreståndarinna själv börjat sin bana som husassistent. Där finnas halvårskurser för nybörjare och specialkurser för kokerskor, husjungfrur och ensamjungfrur. I Königsberg i Tyskland har lärlingsutbildning i husligt arbete tagits om hand av därtill särskilt kvalificerade husmödrar, som åt en eller ett par hos dem som hembiträden anställda unga flickor meddela en i detalj ordnad och av stat och husmodersförbund övervakad undervisning.

Det blåser för övrigt nya friska vindar lite varstans på det husliga arbetets fält. Vid förra höstens stora hushållskongress i Rom visade det sig, att nästan alla referat handlade om undervisning på det husliga området, inte bara för städernas utan också för landsbygdens unga kvinnor. Ur en tysk artikel om kongressen citera vi: *Man gav oförbehållsamt uttryck åt den meningen, att de nuvarande förhållandena på området i intet land kunde sägas vara tillfredsställande ur synpunkten av den enskilda familjens lycka eller hela folkets hushållning.*

Vi husmödrar ha tvivelsutan stora skäl att med intresse följa utvecklingen på här avhandlade område. Genom en alltmer utbredd yrkesundervisning i husligt arbete skall det kanske lyckas att småningom få fram en allmänt förekommande typ av hembiträden, på helt annat sätt kvalificerad för sin uppgift än den nu vanliga — en typ som kan sköta sin tjänst mera på eget ansvar, som trivs med sitt arbete och håller sitt yrke i ära. Men för att nå det målet måste vi inom vida kretsar sprida kännedom om redan existerande skolor, väcka både husmödrar och hembiträden till stegrad insikt om fördelarna av sakkunnig utbildning i husliga sysslor och därigenom bana väg för det hägrande framtidsperspektivet: väl avpassade utbildningsmöjligheter för alla kategorier av hembiträden — inte bara i städerna utan också på landsbygden.

ANNA BERGSTRAND.

Göteborgare!

Läs n:r 49 av Idun, som blir ett Göteborgsnummer.

Silkestvätt — — —

kallt vatten och TROLLTVÅL

FRÅN SPEGELN TILL EGNA HEMMET

NICKANS ERFARENHETER SOM SJÄLVFÖRSÖRJANDE

Med rörelse och beundran läser man de skildringar av självförsörjandes hem, som inkommit till Iduns tävlan. I ett senare n:r publiceras tävlingens resultat.

Karl Johansmöbler.

ETT RUM MED SOVALKOV OCH kokvrå! Efter att under tre års tid ha sökt med ljus och lykta efter detta till skapligt pris (högst 1,200 med värme, varmvatten och duschrum) sitta vi nu, min syster, kontoristen, och jag, lärarinnan, var kväll »runt» lampan med våra arbeten eller böcker i en sådan liten lägenhet och ha det i storstaden lika tyst och fridfullt som nå'n-sin i en liten stuga på landet. Och vi trivas, t. o. m. jag, som brukade tro, att jag aldrig skulle passa i en storstad. Mitt rum påminner om min mormors vardagsrum nere i Småland, vilsamt men ändå inbjudande till flit, med en soffa, i vilken man sitter gott men ej vräkigt, ett rymligt sybord, (vunnet på amerikanskt lotteri för 48 öre) ett skrivbord, vid vilket mången kväll förflyter under brevskrivning eller uppsatsrättning, samt två bokhyllor, en med rese- och djurskildringar och en med Undset, Hamsun, Bojer, Turgenev, Thackeray Rolland m. fl. i halvfranska band. (Varje år bindes minst 5 nya böcker).

Första upprinnelsen till mina hopplockade gamla björkmöbler var en present av mor — en f. d. drängstugespegel, funnen på en vind, lustig, med ram av masurbjörk, pelare av mahogny och lådor av alm. För 50 kr. köptes härtill ett björkbord, och toilettebordet var färdigt och var under flera år min enda egna möbel bland några lånta vitlackerade. Förra året inköptes en gammal björkbyrå för 150 kr. (ett fynd säga alla) och över den hänga porträtt av min söta farmors föräldrar, vördig prosten med höghatten i knät och käppen med silverkrycka i handen och hans lilla fru i svart sidenbahytt. Där hänga också min farmors och farfars porträtt i gamla svarta ramar.

I år ha mina vackraste möbler inköpts, en soffa och två Karl-Johansstolar. Soffan är säkert gjord av någon landssnickare, en stadig, rejäl utdragssoffa i den vackraste gamla ljusgula björk, med härliga hörn att vila i och ett stadigt ryggstöd, när man skall sitta i den och sy. Fattas bara ett par pallar, se'n blir det precis som hos mormor. Över soffan två gamla stålstick, julklappar av en förståndig broder, samt en etsning. Framför soffan står f. n. sybordet, men det skall nästa år få stryka på foten för ett runt björkbord, stort nog att rymma både lampor, sista boken och en stöddig kaffebricka. Peppar, peppar! Man skall aldrig säga »skall», men om jag och de mina få ha hälsan och förtjänsten inte tryter, så hoppas jag på det bordet. Soffa och stolar inköpta i en antikvitetsaffär för 270 kr. Också ett fynd. Klätt dem har jag själv (det är förbluffande lätt) med rosa-blårandigt bomullstyg, och hela klädseln kostade mig med band och allt 18 kr. I arbetslön begärde en tapetserare 20 kr.

I mitt söderfönster, bakom mitt fortfarande vitlackerade skrivbord, blomma ännu den 7 nov. fuchsior och begonior efter att ha blommat flitigt hela sommaren. Under skrivbordet ligger min enda lilla matta med rutor i rödlakan, vävd av trasor, på en loge i Småland.

Min syster är om natten ensam härskarinna i sovalkoven, som har fönster och är 1,75×3,5 m. Den är möblerad med en ottoman med hemvävda kuddar, ett vitt klaffbord, två vita pinnstolar och ett skrin, som rymmer min systers alla reliker. Om dagen är det lilla rummet vårt matrum, och vill man någon gång ligga där på ottomanen och slöa, så var så god! Vid bordet äta vi ofta 7 pers., då min gifta syster kommer med man och barn. Det går bra, det värsta är nog med servisen. Silvret och duktyget räcker rikligt, det förrådet påfylles varje jul av mor och far.

Detalj i jungfrukulan.

I kokvrån, som också har fönster, rymmes allt, vad jag behöver av husgeråd. Mitt linne förvaras i ett av den ena bokhyllans skåp. I tamburen står en mystisk puff, inbjudande att sitta på, då man tar på pampuscherna. Den är gömställe för mina sängkläder.

Mitt hushåll blir ej dyrt. Inköper varje dag en portion middag från en större livsmedelsaffär. Den räcker rikligt för oss två, är god och närande husmanskost och kostar 1,50. Måtte de nu ej läsa det här och minska på portionerna! De andra målen lagar jag själv. Tvättar mina kulörta nainsookkläder och syr delvis mina kläder själv. Har 4 tim. städhjälp i veckan (75 öre per tim.) Ett gott medel att ej »slita ut sig»!

Till sist ett råd till alla självförsörjande. Börja med att placera en enda egen möbel i det hyrda möblerade rummet, och ni slutar med att ha ett eget litet hem!

Så här måste min 4,000 kronors inkomst fördelas:

Hyra (på min lott)	800 kr.
Mat (på min lott)	600 „
Lyse, gas och städning	200 „
Telefon och tidningar	100 „
Skatt och livförsäkring	330 „
Avbetalning å studielån	370 „
Underhåll till studerande broder	300 „
Kläder	300 „
Semester	300 „
Nöjen, böcker	100 „
Julklappar och födelsedagspresent åt far, mor och 8 syskon	200 „
Nyinköp av möbler och husgeråd	300 „
Besparingar	100 „
Summa:	4000 kr.

Vad det här nu ska vara för ett djur, är inte lätt att säga — det är visst en björnunge — men trevligt ser det ut och skapat av kokosnötter, katrinplommon och fikon har det blivit för ett utländskt julbord. Och det har givit red. idén att föreslå sin läsekrets att försöka sig på nya skapelseverk. Vi utlysa en tävlan: *Vem gör det bästa djuret av frukter?* med 25 kr. som belöning åt den, som kommer in med det i reds. tycke mest lyckade förslaget i fotografi eller in natura. Bidragen, märkta: *"Juldjur"* skola insändas till Red. före den 15 dec.

Potatis, stekt i
REYMERSHOLMS KRONOLJA
är en delikatess. Alla förståndiga husmödrar underlåta ej att göra ett första försök. Begär kokbok hos Eder handlande eller från oss.

Pris i Sverige:		*Pris i Finland:*	
1/4-litersburk	Kr. 0.65	1/4-litersburk	Fmk. 7.50
1/2-litersburk	Kr. 1.10	1/2-litersburk	Fmk. 12.00
1/1-litersburk	Kr. 2.00	1/1-litersburk	Fmk. 22.00

REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI A. B.
HELSINGBORG

På Gripsholm. Fr. v.: Marianne Bernadotte, f. de Geer. Carl Bernadotte, Maria Bernadotte, Carl-Mårten Fleetwood, Folke Bernadotte, Sophie Fleetwood, f. Bernadotte, Ella Janse, f. Holtermann.

"BRÖLLOPS-BESVÄRS IHUG-KOMMELSE"

DE SVENSKA DAMERNAS TOALLETBESTYR FÖR DET BERNADOTTESKA BRÖLLOPET

"TILL ESTELLE MANVILLE FRÅN Folke Bernadotte av Wisborg på bröllopsdagen 1:sta december 1928", står det i den Manvilleska brudkronan.

Tiden är kanske krass och förnuftsbetonad — just därför är det lustigt och rörande att se, hur allt som är släkt med romantik och ung lycka fångar dess intresse. En liten brudkrona som glittrar mot mörkblå sammet i ett juvelerarfönster får inte en mur av människor att besvära trafiken utanför blott för att den blänker, utan för något av vad den representerar. Och folket säger inte som det borde om det vore konsekvent: kan undra vad den kostar? — utan: så söt den är!

Det kungliga bröllopsintresse, som svenska folket blottade i fyratimmars-charleston i kylan på Kungsgatan när det väntade på prinsessan Astrids sagoekipage avkyles denna gång av en hel kall ocean, men det finns ändå. "När reser dom?" frågade en äldre dam mig. "Vilka dom?" låtsades jag hädiskt. "Dom som skall dit." "Vart dit?" "Till bröllopet förstås." — Mer än ett bröllop tycks alltså inte finnas att räkna med just nu.

För "dom som skall dit", tydligare uttryckt, de av kungahuset och hovet som skola övervara greve Folkes bröllop på Hi-Esmaro, har nog inte heller så mycket mer än detta evenemang existerat under de senaste veckorna. I varje fall inte för damerna. Det talas om könens likställighet — faktum står, att den är och förblir en chimär så länge högtidsdräkt för den ena parten betyder frack och för den andra vad som helst. Vad som helst över ett visst elegansminimum. Liknelsen med parterna haltar visserligen i detta fall betänkligt, så till vida som de manliga bröllopsgästernas kostymbagage har ansenliga dimensioner. Men trots all hel- halv- och mellangala, alla tofsar, knappar, sporrar och buskager och all övrig hatt- sko- och kostymflora så blir det ändå aldrig samma *spänning* kring låt oss säga prins Sigvards entré i Hi-Esmaros festsal som kring exempelvis grevinnorna Bernadottes. En herre är korrekt eller inkorrekt — en dam är lyckad eller misslyckad — det är skillnad på ordvalör.

När man vet vad som fordras för ett vanligt svenskt bröllop kan man försöka beräkna vad som fordras när svensk kunglighet och högadel i en fjorton dagars fest konfronteras med amerikanska lyxresurser. Förutom de minus i glädjen som tusen provningar och utgifter utgöra så är denna klädelegans nästan mer en plikt än en njutning — värre representationsplikter än att klä sig vackert kan man ju tänka sig, men det är dock de höga resenärernas *plikt* att värdigt representera vårt land inför en ytterligt förväntansfull och entusiastisk publik. Och alla de här hemma som intresserat följa dem i referat och randkåserier äro lika förväntansfulla att vår svenska skönhetstyp genom en värdig inramning skall komma fullt till sin rätt, och lika entusiastiska för att våra damer i stil skola balansera upp de amerikanska damernas handicap i lyx. Fem dagar före vigseln måste greve Folke enligt lag trampa amerikansk jord och minst åtta dagar efteråt komma de svenska gästerna att stanna. Alltså fjorton dagar till sprängning fyllda av mottagningar, festmiddagar och banketter.

En absolut representativ garderob men därutöver inga utsvävningar — detta synes vara grevinnan Elsa Bernadottes och de andra resenärernas motto för denna resas lyxkrav. Utom av Bernadottarnas kända och erkända enkelhet och värdighet hejdas varje överdrift av Amerika självt. "Hur många kläder ha de sytt", frågade en amerikansk journalist på Märthaskolan, där en del av elegansen sytts. "Hur många — det är väl inte det som gör verkan..." Triumferande svar: "Mrs Tunney har 230 klänningar..." Hur pass högt en amerikansk journalist placerar en kunglig dam över en boxarfru är ju ovisst, men omkring 800 klänningar mer bör hon nog ha....

Bland de toaletter — samtliga utförda på Märthaskolan — som grevinnan Elsa Bernadotte kommer att bära dominerar med traditionens och skönhetens rätt en prakttoalett vars tyg, rosa guldmoiré, burits i en toalett av drottning Josefina, Oscar I:s gemål. Till den hör smycken ett praktfullt diadem — även det drottning Josefinas — av rosa stenar. Under själva vigseln, som går av stapeln klockan 4, skola samtliga damer bära klänningar med långa ärmar och hattar. Grevinnan Elsa Bernadottes kyrkklänning är av sjögrön sammet med cape och turban i guldlamé, grevinnan Ebba Bonde kommer i kyrkan att bära en

(Forts. s:d. 1196.)

Svartrutig sammet på kornblå botten är materialet i en elegant förmiddagstoalett, gjord för grevinnan Marianne Bernadotte hos Edman & Andersson. (Lenkert, foto.)

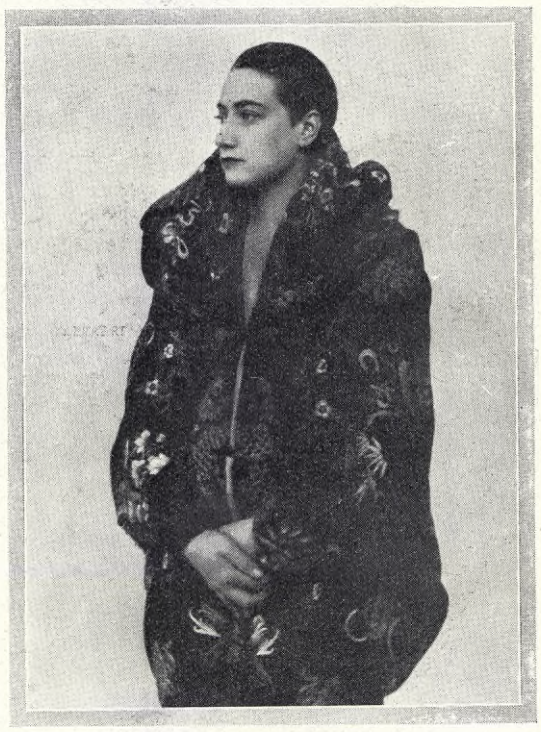

Aftonkappa gjord av en kinesisk mandarinrock för grevinnan Elsa Bernadotte. Ateljé Alex, Märthaskolan. (Lenkert, foto.)

Carl Peter Påhlsson
TEATER-KONFEKT
DELIKAT!
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

I BRÖLLOPSKOFFERTEN

Några av damerna i bröllopsföljet till det Bernadotterska bröllopet i New York ha haft älskvärdheten tillåta Idun fotografera några av deras toaletter på mannekänger — här ses ett urval ur den vackra och intressanta kollektionen.

Grevinnan Marianne Bernadotte, f. de Geer, har bl. a. beställt denna charmanta Vionnetmodell i molnblå pannesammet, som utgått från firma Edman & Andersson.

En praktisk jumperklädning i beige och brunt ingår i grevinnan Elsa Bernadottes resgarderob. Ateljé Alex, Märthaskolan. Lenkert, foto

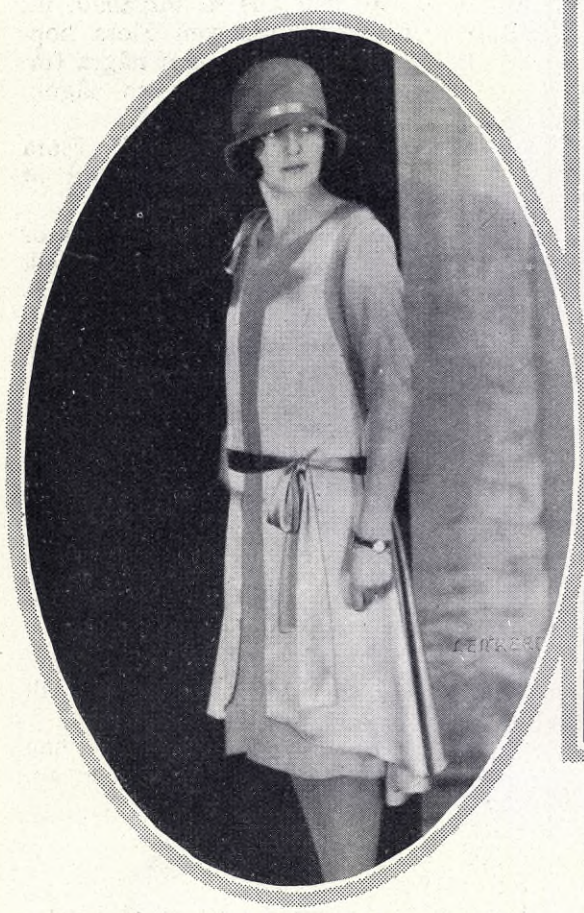

Friherrinnan Sofia Fleetwood, f Bernadotte, har utvalt en elegant förmiddagsklädning i rosebeige lunasoll. Ateljé Alex, Märthaskolan. Lenkert, foto.

Denna aftontoalett i rosa och guld moaré brokad, som grevinnan Elsa Bernadotte bär på bröllopsdagens kvällsfestligheter, har sin intressanta historia. Tyget i klädningen har nämligen burits av Oscar I s gemål, drottning Josefina, grevinnans farfars mor. Grevinnan kommer att till denna toalett även bära drottning Josefinns diadem och halsband i rosa stenar. Ateljé Alex, Märthaskolan. Lenkert, foto.

I grevinnan Elsa Bernadottes bröllopsutrustning märkes en utsökt kappa i brunt ylle med riklig besäts av sobel. Ateljé Alex, Märthaskolan Lenkert, foto.

VÄNSKAP. AV HEDVIG SVEDENBORG

DE BÅDA KAMRATERNA HADE inte råkats på rätt så länge men när de åter sutto tillsammans i den lilla kaféhörnan mellan pelaren och palmen där de brukade träffas då och då, var det som om de talats vid för endast ett par timmar sedan.

— Jag ville nödvändigt träffa dig i kväll — ser du — jag kommer antagligen att gifta mig. Och doktor Blum såg allvarligt på direktör Landin genom de guldbågade glasögonen.

— Det är minsann inte för tidigt gamle gosse. Jag gratulerar. Och jag är viss om att du inte kommer att göra några dumheter.

— Kanske inte, men det finns ett men och det är för den skull som jag ville tala med dig om saken — innan jag går vidare.

— All rigth — go on.

Se det var så att hans tilltänkta var god vän med en gift dam och de hade hållit samman i ur och skur i åratal. Men när han gifte sig ville han ha sin hustru för sig själv. Han ville inte utsätta sig för att bli dryftad mellan henne och väninnan, då fick det hellre vara.

— Hm — direktör Landin såg en smula brydd ut. För se saken var ju den att hans hustru och fröken Brita Falk i Stora Livbolaget hade hållit ihop just på det sättet i åtskilliga år. Och det hade, utan grund, talats om ett menage à trois, när han så ofta sågs på teatrar, biografer och restauranger mellan sin täcka fru och den alltid pigga och välklädda väninnan.

Men han hade aldrig ängslats av att bli utlämnad, förrådd. Dock, ville han vara uppriktig, måste han tillskriva Brita Falk förtjänsten, ty hon satt inne med en, som han trodde, ganska ovanlig kvinnlig egenskap, nämligen att hålla upp handen som en varningssignal, som ett avkylande — hit intill men inte längre, när det gällde att ge eller ta förtroenden.

Medan hans impulsiva och känsliga hustru lätt skenade iväg. Och under de år de varit gifta hade hon, med längre eller kortare tids mellanrum, kastat sig in i inte så få vänskapsförhållanden, vilka alla slutat med hysteriska anfall, tårar och krasch.

Varför han fann Brita Falk vara en verklig refuge — en lugn tillflykt i bränningarna. Och när han en gång talat med henne om detta, undrande hur det kunde komma sig att det hållit så länge mellan henne och Flora, hans hustru, skrattade hon bara och svarade: — Att lika litet som hon tillät någon, vem det vara månde, att komma till henne köksvägen, lika litet hände det henne att slinka in andras köksväg, både faktiskt och symboliskt talat.

Vilket var fullkomligt sant. För så långt han kunde minnas hade hon aldrig kommit upp till dem utan att först telefonera, utom en enda gång när de alla lågo i spanskan och ingen kunde svara när hon ringde. Den gången kom hon som en räddande ängel och då, när det gällde, gick hon i deras kök och badrum och skafferi som om hon aldrig gjort annat. Men så snart allt kommit i gängor igen, var hon lika tillbakadragen som förut.

Medan direktör Landin talade såg doktor Blum genomträngande på honom genom sina ögonglas. Tänk om det ändå fanns något skäl för pratet vilket lite emellan dök upp om väninnan i huset. Månne inte Landin omedvetet givit henne en bra stor plats i sitt hjärta och sitt hem? Han blev så sällsynt varm i rösten när han nämnde henne.

Sigurd Blum tyckte sig även ha märkt, att de uppväxande barnen i Landinska hemmet inte voro riktigt tillfreds med den där vänskapen. Han hörde nämligen en gång dottern Greta säga: — Kan vi aldrig få vara bara vi, när vi ska ut på något. Alltid ska tant Brita med. Där hon är, där märks ingen annan, så gåpåig som hon är.

Och det föreföll som om även Brita Falk märkt detta, ty på senare tiden hade hon inte synts till så ofta i det Landinska hemmet. Och när Sigurd Blum, helt nyligen, frågat henne hur det kunde komma sig, svarade hon att det nu var ungdomarnas tur och till dem hörde inte hon. Detta som den naturligaste sak i världen utan minsta bitterhet.

— Har din tilltänkta min lilla Floras läggning, är det bäst att du, med ditt noli me tangere-temperament, låter henne välja mellan dig och väninnan. Är hon däremot av Brita Falks typ, så behöver du inte oroa dig. Men som sagt sådana som hon äro tunnsådda. Och nu har jag sagt mitt, tillade direktör Landin, alltjämt en smula brydd.

— Tack, gamle hedersprick, log doktor Blum. Och så ledde han in samtalet på den moderna bostads- och möbleringstekniken, som ju blivit aktuell även för honom, nu när han gick i giftastankar.

— — —

— Nå undrade Flora, när hennes man kom hem, vad ville doktor Blum? Var det något särskilt.

— Ja det var det. Han funderar visst på att gifta sig.

— Och det säger du inte förrän nu?

— Men lilla barn jag har ju knappast hunnit inom dörren.

— Naturligtvis är hon ung. Säg är hon rik och ser hon bra ut? Och jag som tänkt han skulle vänta tills Greta blev färdig. Säg vad heter hon, var har han hittat henne?

Direktör Landin satte upp bägge händerna liksom för att skydda sig för en hagelskur och förklarade, att han hade inte en aning om varken vem det var, eller hur hon såg ut, eller hur gammal hon var.

— Men kära, vad talade ni då om?

— Å, om äktenskap och vänskap och sånt där, undvek Landin som ångrade att han alls sagt något. Förresten får du inte säga ett ljud om detta till någon, varken till barnen eller...

— Till Brita måste jag säga det, du vet hon tiger som muren. Och vad hon kommer att bli flat. Ser du, fast hon inte vill erkänna det, är hon väldigt svag för honom, så gammal som hon är. Vilket ju är löjligt.

— Åldern har väl inte med saken att göra. Och inte kan jag se något löjligt i det heller.

— Du nej, du som är så svag för Brita.

— — —

Nästa morgon, innan hon fått sömnen ur ögonen, ringde Flora Landin till Brita Falk och talade om att doktor Blum var förlovad eller höll på att bli.

Men Brita lät inte alls så förvånad, intresserad och missräknad som Flora hoppats och inte heller gjorde hon några frågor, utan sade bara att han, om någon, var värd att bli lycklig.

Fy vad Brita var retsam ibland. Flora förstod egentligen inte, att hon stod ut med henne.

Flora kunde ju inte heller veta att doktor Blum, strax innan, ringt till Brita Falk och frågat när och var de kunde träffas för det var något mycket angeläget han ville tala med henne om.

Men det var inte lätt för dem att passa in tiderna, upptagna av sitt arbete som de voro båda, varför de kommo överens om att hon helt enkelt skulle gå upp till hans mottagning när hon slutat på Stora Liv.

När hon kom var där bara två före henne och det var tillsagt att doktorn inte tog emot någon efter fröken Falk.

Mottagningsrummet var ovanligt vackert. Hållet i lugna gröna toner med gamla kopparstick över bokhyllorna, inga instrumentskåp, ingenting som tydde på läkare, allt sådant fanns väl i rummet intill.

— Tack för att fröken kom, sade han och så förde han henne till en bekväm stol borta vid ett litet rökbord.

— En cigarrett?

— Nej tack, inte så här dags.

Och så föll tystnaden.

Han var så fördjupad i att se på henne, att han glömde att tala.

Hon verkade inte särskilt ung för sina år. Men det var någonting obeskrivbart över hennes långa smärta gestalt, hennes späda, talande händer och lysande ögon

(Forts. sid. 1197.)

”GLASMÄNNISKORNA”

ETT BESÖK HOS DISPONENTFAMILJEN PÅ EDA GLAS

Disponenten Edvard Strömberg.

Disponentbostaden på Eda.

Fru Gerda Strömberg.

VI GODA SVENSKA MÄN OCH kvinnor ha nog alltid haft en viss förkärlek för den gren av konstindustrien, som heter glas — glas att dricka ur, glas att ställa blommor i och glas att bara se på. På andra sidan Sundet har man däremot alltid haft mera sinne för keramik, liksom i Norge för träslöjden och i Finland för det textila. De första svenska glasbruken tillkommo på 1400-talet, men först under förra hälften av 1700-talet blevo de mera vanliga. Sålunda anlades Björknäs Glasbruk på Värmdön utanför Stockholm 1736, Ettorps i Halland samma år, Limmareds och Kosta 1741, Reijmyre 1808, Eda 1833 och Orrefors 1898.

Då bland dessa glasbruk Eda har över sig ofantligt mycket av gammal värmländsk brukskultur, parad med sinne för det, som kräves inom modern storindustri, förstår man, att det väl lönar sig att studera detta glasbruk litet närmare. Helst bör man naturligtvis själv göra ett besök i dessa vackra bygder, där skogarna de stora och bergen de blå utgöra en förnämlig inramning åt moderna bostadsidyller och rykande industrisamhällen.

Eda glasbruk grundades av en sjökapten Lampa, som redan på 1820-talet byggt sig en gård där uppe, Lamperud, som alltjämt finnes kvar. Lampa hade som kompanjon en apotekare Molin och vid Eda tillverkade de till en början småglas, flaskor och fönsterglas.

År 1867 ombildades rörelsen, som gått betydligt framåt, till Eda Aktiebolag, som övertog glasbruket, dess såg samt skogar och jordbruk. Tillverkningen, som 1868 uppgick till ett värde av 165,000 kronor, steg 1897 till 266,000 och 1918 till 1,100,000. Under de första åren av det nya seklet kom hela den svenska glastillverkningen i ett mycket svårt läge genom den våldsamma konkurrensen bruken emellan, arbetslönerna måste nedsättas över lag och driften inskränkas. Ingenting hjälpte dock, utan ännu radikalare åtgärder måste vidtagas för att åter få industrien på fötter. År 1903 beslöts därför en sammanslutning av de största glasbruken i landet och den 1 januari 1904 började A.-B. De Svenska Kristallglasbruken sin verksamhet, omfattande Kosta, Reijmyre, Eda, Alsterfors och Alsterbro.

Ifjol utsåg Kristallglasbruken disponenten Edvard Strömberg, förut chef för Orrefors bruk, till verkställande direktör i bolaget samt dessutom till ledare av Eda glasbruk.

Namnet Strömberg är fast knutet till hela vår moderna glasindustris utveckling. Det var nämligen de båda »glasmänniskorna» Edvard och Gerda Strömberg, som för ett tjugutal år sedan från Sandviks glasbruk i Småland sände ut de första enkla och billiga, men samtidigt konstnärliga glasen till vardagsbruk. Dessa glas voro till sin form delvis baserade på gamla glömda mönster och möttes på den tiden — helt naturligt, vore man frestad att säga — av föga förståelse från allmänhetens sida.

Sandviks glasbruk uppgick sedermera i Orrefors, vars chef Edvard Strömberg blev. Otvivelaktigt fingo nu de riktlinjer, efter vilka Strömberg arbetat på Sandvik, göra sig gällande även på Orrefors till fromma för den sunda utvecklingen på detta bruk, vars namn blivit världsberömt även tack vare det storartade konstnärliga arbete, som där utförts av Edward Hald och Simon Gate.

Det är ingalunda någon överdrift att påstå, att Edvard och Gerda Strömberg gjort mera än någon annan nu verksam för det svenska glaset, dess utveckling och avsättning. Ingen har som de båda trott på möjligheten av att forma om publikens smakriktning ifråga om glas, ingen har nedlagt så mycket hängivet, segt arbete för sin uppgift. De ha trott på den svenska publikens sinne för det ärliga och enkla glaset. Motgångar ha ingalunda saknats, men även framgångens sol har lyst värmande och livgivande.

På Eda har tillverkningen sedan decennier tillbaka huvudsakligen utgjorts av hushålls- och prydnadsglas. Tidvis har även bedrivits fönsterglastillverkning efter den gamla taffelmetoden, enligt vilken glaset drives upp i stora, runda skivor, ur vilka rutorna skäras. Under en kortare tid tillverkades även vanliga buteljer och lysterglas.

Under hela den period av nära 100 år, som glasugnarna på Eda varit tända, ha åtskilliga glasarbetarsläkter trofast arbetat son efter far. Bland dessa vid yrket och bruket bundna familjer må nämnas Lüppert, Lendel, Märkel, Schmidt och Kraft. Ett särdeles framstående rum intog glasblåsaren Christian Kraft, vars egentliga verksamhet inföll på 1870- och 80-talen, då han på ett utomordentligt skickligt sätt bl. a. blåste pjäser till en del utställningar.

I VÄRMLANDSSKOGEN

RUK - ETT CENTRUM FÖR SVENSK KONSTINDUSTRI.

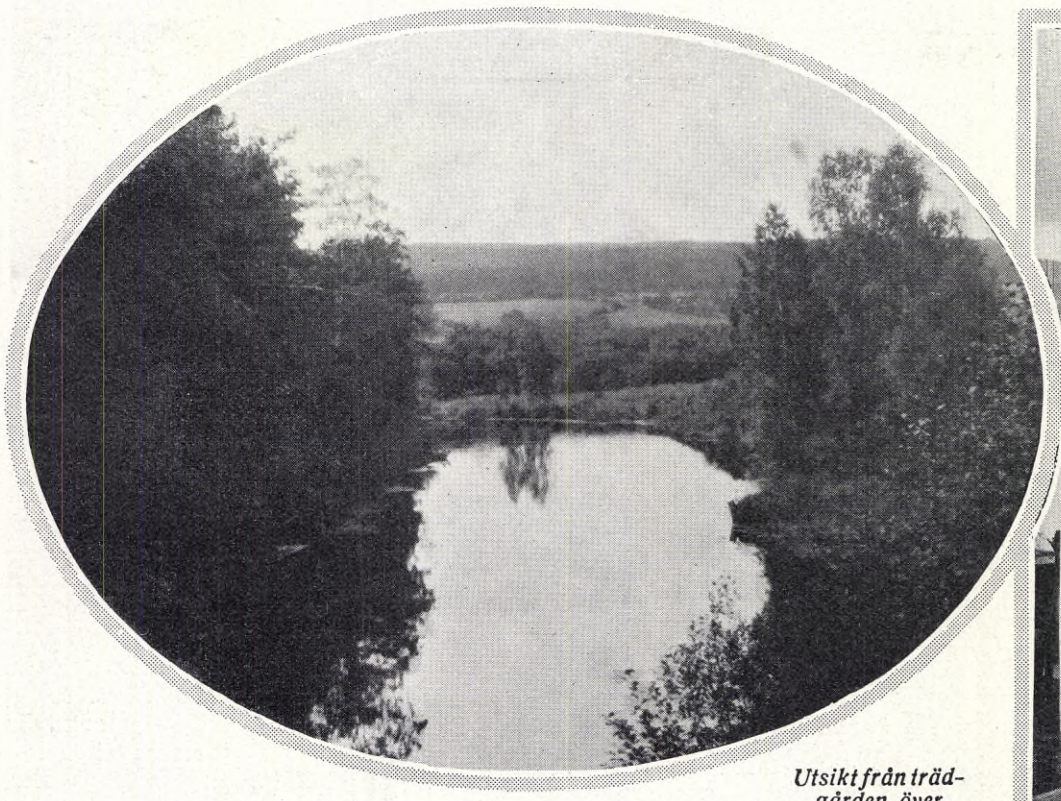

Utsikt från trädgården över Vrångsälven.

Salongen på Eda.

Den nya Bielke-servisen.

Brännvinsflaska från början av 1850-talet av glasblåsaren Portner, graverad av glasritaren Levin.

Ej mindre än tre av hans söner äro nu glasblåsare vid Eda.

Den moderna svenska konstindustrien framträdde för första gången i mera samlad form vid 1897 års utställning i Stockholm. Då öppnades ögonen på den svenska allmänheten för svensk konstindustri och då skapades avsättningsmöjligheter utomlands för de svenska varorna. Det var nämligen då som den första exportdugliga svenska kristallen framkom vid Kosta och detta i samband med Strömbergs introduktion av ingenjör Hermansens nya ugnar, i vilka med halva bränsleåtgången mera och bättre glas kunde smältas. De erfarenheter, man nu gjorde, buro rika frukter och utvecklingen gick raskt framåt. Nya milstolpar betecknades av utställningen i Stockholm 1909, Baltiska utställningen i Malmö 1914 och Göteborgsutställningen 1923.

När Edvard Strömberg i fjol började sin verksamhet vid Eda, tillverkades där mest pjäser i s. k. amerikansk kristall, d. v. s. rikt fasetterad. Det stod klart, att denna produktion icke på det rätta sättet utnyttjade den skicklighet och det handlag, som arbetarstammen satt inne med och att åtskilliga glasblåsare och slipare på Eda voro födda för andra uppgifter än dem, som nu fyllde deras arbetsdag. Arkitekten Tage Zickerman lade med hjälp av fru Gerda Strömberg upp serier av nya mönster och modeller, i vilka arbetarnas slumrande förmåga bättre kunde få taga sig uttryck. En hel del av de nya mönstren äro självständiga skapelser, andra äro modifierade kopior av gamla glaspjäser på olika museer, slott och herrgårdar. En servis, bestående av rätt låga, klockformiga slipade glas, utgör en omarbetning i enkel slipning av en gammal, oslipad servis, som gått i arv inom Bielkeska ätten och betraktas av kännare såsom en av de vackraste serviser, som över huvud taget framställts i vårt land. Det är en utsökt njutning att se ett middagsbord dukat med denna lugna, enkla och förnäma servis. Glasets diskret guldgula ton står så utsökt vackert mot den vita bordduken och pricken över i är det mitt på bordet tronande runda, strålformat slipade edafatet, fyllt med frukt.

En servis för toalettrum är tonad i läcker, svagt blå färg: pjäsernas form bygger på gamla edamotiv och de rustika glasen stå briljant mot en vit kakelvägg. Dessa garnitvr ha huvudsakligen gått till England, men böra även motsvara högt ställda svenska anspråk.

På grund av att numera all vår svenska kristall poleras på kemisk väg, erhåller den en vitare och vassare glans än den gamla kristallen, som polerades på mekanisk väg, vilken metod ännu i denna dag användes i England och som förklarar den mjuka, svagt gulaktiga glansen hos all engelsk kristall. Det är mot denna tekniska bakgrund man får se Edas nyupptagna, yt-

(Forts. sid. 1196.)

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

AMALIA LINDGREN.
F. Söderström, Stockholm. Änka efter grosshandlaren C. A. Lindgren, Stockholm.
85 år den 26 november.

SOFIE DRAKE.
F. Ringström, Filipstad. Änka efter apotekaren John Drake, Nora.
85 år den 1 december.

LOVA SVENSSON.
Fru, Tofta. Änka efter stationsinspektoren Fr. Svensson.
75 år den 29 november.

LOUISE JOHNSON.
F. Wieting, Stockholm. Änka efter bokförläggaren Adolf Johnson.
70 år den 23 november.

CECILIA BERGENDAHL.
F. Lindgren, Borås. Änka efter överstelöjtnanten Laur Bergendahl.
70 år den 26 november.

ANNA RÖNSTRÖM.
F. Osterman, Lund. Änka efter lektorn vid Lunds Högre Allmänna Läroverk fil. d:r Johan Rönström.
70 år den 28 november.

PEGGY ALMGREN.
F. af Sandeberg, Stockholm. Änka efter godsägaren Viktor Almgren, Högantorp.
65 år den 25 november.

MARIA DEHN.
F. Almgren, Södertälje. Skriftställarinna. Änka efter redaktören Olof Dehn, Södertälje.
65 år den 27 november.

ELIN BECKMAN.
Fröken, Södertälje. Medicine licentiat. Praktiserande läkare.
65 år den 2 december.

ELISABETH BUSCK.
F. Neiglick, Uddevalla. Maka till majoren m. m. Filip A. Busck, Uddevalla.
60 år den 26 november.

MIA von POST.
F. Hybbinette, Karlstad. Maka till f. d. bruksdisponenten Carl von Post.
60 år den 26 november.

ELSA LUNDHOLM.
F. Öijer, Äppelviken. Maka till grosshandlaren Erik Lundholm, Äppelviken.
60 år den 29 november.

CALLA WÅHLIN.
F. Ståhle, Lund. Maka till domkyrkoarkitekten Theodor Wåhlin, Lund.
60 år den 2 december.

ANNA NYRIN.
F. Billgren, Ulvsby. Maka till kyrkoherden i Alster, kontraktprosten Johan Nyrin.
55 år den 27 november.

LISA NORLIN.
F. Anderson, Stocksund. Änka efter majoren vid Upplands inf.-reg:te A. Norlin.
55 år den 28 november.

SIGNE HAFSTRÖM.
F. Lindqvist, Stockholm. Maka till grosshandlaren Gunnar Hafström, Stockholm.
55 år den 1 december.

WIWECA FRANZÉN.
F. Burén, Stocksund. Maka till notarien i Generalpoststyrelsen Georg Franzén.
50 år den 26 november.

THYRA WÆRNELIUS.
F. Neander, Godegård. Maka till kyrkoherden i Godegård Karl G. Wærnelius.
50 år den 28 november.

INGRID FORSSELL.
Fröken, Stockholm. Dotter till fabrikören J. A. Forssell o. hans maka, f. Lindström.
50 år den 29 november.

SIGRID SCHNEIDLER.
F. grev. Cronhielm, Stockholm. Maka till konteramiralen John Schneidler.
50 år den 1 december.

VÄLJ RUMFORD — *det rätta, hälsosamma, fosfatbakpulvret* — då lyckas Ni alltid.

NORDISK BASARGATA

EN REALISERBAR FANTASI OM EN NY SEVÄRDHET I STOCKHOLM.

STOCKHOLM SKULLE KUNNA FÅ en sevärdhet till. Och en sevärdhet, som skulle vara en honnör åt handens arbete.

Stockholm skulle ha en basargata, eller en basar, som det heter i Konstantinopel.

Där skulle svenskt och utländskt sämjas, men det svenska skulle av sig själv komma att dominera. Det är den nya hemslöjdsförsäljningen, som hos undertecknad väckt tanken. Vi ha nu två, nej tre bodar i Stockholm, där alster av handaslöjd från hela Sverige salubjudes, av dessa ligger den s. k. "Djursholmsboden" alldeles för långt bort. De tre hemslöjdsaffärerna skulle samsas i en rad — kan ni inte se för er hur vackert bara det skulle vara? Vi ha svenska skinnvaror också, de wåhlstedtska fårfällarna, som äro mycket vackrare än björnskinn. De skulle också vara med. Här skulle lysa vävnader, mattor, tyger och möbler, träslöjd, järn och mässing och spetsar — allt detta skulle bredas ut för svenskar och utlänningar. Och de som skulle lustvandra inte minst på den gatan vore svenskarna och -skorna, både från Stockholm och hela landet i övrigt.

Men de främmande landens slöjd skulle finnas i fil med den svenska. Polska hemslöjden skulle vara där, spetsdepôtens och Teneriffabodens spetsar, japanska saker och kinesiska, varav Stockholm numera har några vederhäftiga samlingsställen. Det svenska skulle inte trängas undan — bara vackrare vardagsvaras och svenskt tenns fönster skulle bli mycket dominerande, dito skimrande uppställningar av glas och armatur. Vad som borde vara med vore också slöjdbodar — och i slöjdbodarna skulle man kunna få vad som nu icke finns att få köpa i Sveriges huvudstad, nämligen vävstolar.

Jag vill påminna om att vi numera i Stockholm ha en bod för äkta italienska saker, dess stora skyltfönster på Hamngatan är alltid vackert som en tavla och den boden skulle inte få fattas.

Det kunde nog inte undvikas att en del kram komme med, men det fick man finna sig i. Som turist utomlands vet man hur kram och äkta blandas och hur det roar ens primitiva håg för det som glittrar — och är förfärligt billigt. Det lekfulla kramet kan ändå aldrig slå ihjäl det äkta. Det äkta fordrar en viss skolning för att lära känna och värdera, man kan inte begära att blicken för det skall vara medfödd eller väckt. En väckelse vore alltid denna basargata om vi hade den.

Vilken skönhet den skulle ha att ge! Vilket färgskimmer! Vilken värme mot november-dimma och vit snö, vilken festglädje mot sommarblå himmel! Så som modärna bodar äro byggda, ge de en gästfri och öppen prägel, som ganska väl kan ersätta Orientens trottoarhandel, ty den måste vi ju avstå ifrån. Att gatan vore smal, vore att föredra, man skulle vilja gå i sicksack från bod till bod.

Antikaffärer och möbelfirmor skulle kanske komma till, men slöjd av alla slag skulle vara det förnämsta. Och i den vägen är ingenting för smått för att icke få vara med, det kunna vi sluta oss till av det intresse man år efter år visar stånden på julmarknaden, när de äro av det rätta slaget. Låt oss få en depôt för hemkokta karameller och pepparkakor också på vår basargata. Och mycket roligt vore det, om man där kunde få se slöjd utövas, om en krukmakare ville dreja sin lera så att vi kunde få se på det, precis som man i Shanghajs kinesstad står och njuter av att se kineser svarva elfenben.

Den gatan skulle vara en slöjdens och handaskicklighetens triumfgata. Den skulle också i och för sig vara en sevärdhet, ett lysande färgband, med mörka, djupa inslag av vadmal och järn och varma ryor, den skulle vara en ständig uppmuntran och därtill en påminnelse om vad människor duga till med sina händer och sin längtan — och handeln skulle florera här, där allt funnes koncentrerat och ingenting bleve bortglömt eller förbisett!

VERA v. KRÆMER.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

Självuppfostran = maskerad uppfostran.

Uppfostringsproblem ha alltid sitt givna intresse därför att de äro verkliga *problem,* svårlösta och ömtåliga. En insändare gör här ett försök att lösa "Mariannes", i det hon hävdar som bästa uppfostringsnorm: fasthet utan intolerans.

Det är klart, att man skall uppfostra sina barn, men det skall ske så, att barnen tro sig uppfostra sig själva. Att ständigt utöva tvång över barnets böjelser och vilja framkallar hat och motspänstighet och befrämjar det faktum, att mycket strängt hållna barn missbruka sin frihet, så snart de äro i tillfälle därtill. Men det finns ett enkelt och tillförlitligt sätt att böja barnets vilja till det rätta, d. v. s. om det är ett barn med normala böjelser, och det är att vädja till dess goda smak.

Ett normalt begåvat barn, i all synnerhet en flicka, vill sällan bryta mot den goda smaken i allmänhet. Om något anses opassande, vill hon ej göra det. Men hon bör bibringas viljan att låta bli det opassande av sig själv.

Om en mor lyckas bibringa sin unga dotter den uppfattningen, att det är rart och trevligt av en ung flicka att hålla sig hemma om kvällarna, mognar till slut ett beslut inom barnet att göra det. Men det väcker ofta motstånd i början, ett motstånd som *måste* övervinnas.

Det barn, som från första början vant sig att *höra* på mors argument och lärt sig *respektera* hennes önskningar, är ej svårt att få till medgivanden, vilka även stå emot hennes böjelser. Men det skall vara grundlagt redan från tre—fyra årsåldern. Hela livet är ju ett enda nät av lydnadsplikter, och det är känt, att den, som ej förmår lyda, ej heller kan befalla. Men, som sagt, intet tjat. Det finns tusen sätt att uppfostra effektivt och milt utan ett ständigt moralpredikande. Ju äldre barnet är, desto mildare men dock fast måste uppfostran ske. Och så länge det vistas inom hemmets väggar har det icke rätt att gå sina egna vägar opåtalt.

En fjorton års flicka bör absolut böja sig för mors vilja i alla avseenden, emedan den är det enda förebildliga. Det gör inte så mycket, om man ibland släpper tömmarna långa, bara man inte släpper dem alldeles. Hur skulle det vara, om den unga mamman, som liksom jag har en "jämnårig" dotter, skulle försöka med att skriva små lappar med lämpliga tänkespråk och lägga på den 14-årigas huvudkudde. Att läsa och begrunda dem, då hon kommer hem, skulle kanske verka starkare än många ord och förmaningar. Pennan är starkare än svärdet.

Signel Berm.

Ungdomen som uppfostrare.

Här är ett inlägg i eftergifternas anda.

Det är en sak, som uppfostrarna, både lärare och målsmän, ofta glömma bort och det är, att kamratuppfostran har en större betydelse än vad de äldre vilja medge. Kunde vi välja våra barns kamrater och i synnerhet deras bästa vänner, vore vi säkra på att barnet skulle bli utmärkt i alla avseenden. Detta gäller lika mycket för flickorna som för gossarna. Det är ett stort misstag att visa ogillande mot barnets bästa vän. Även om man tycker, att denna kunde varit bättre vald. Bättre försöka göra det bästa möjliga, även om det ser hopplöst ut och man önskar att barnets vän skulle vara något helt annat.

Emilia.

I Saltsjöbadens kyrka sammanvigdes lördagen den 20 oktober civilingenjören *Georg Wästlund* och fröken *Barbro Heuman,* dotter till professor Carl Heuman och hans maka, född Ekström.
(Håkan Lindqvist, foto.)

Bröllop firades lördagen den 20 oktober mellan arkitekten *Åke Nettelbladt* och fröken *Gunvor Ditzinger,* dotter till grosshandlaren R. Ditzinger, Djursholm, och hans maka, född Silfverhielm.
(Håkan Lindqvist, foto.)

Rättelse. I n:r 46 av Idun i mönsterartikeln å sid. 1168 uppgavs felaktigt att *direktrisen* för syskolan Femina fru Ida Sellman var lärarinna i skolan, vilket härmed till rättelse meddelas.

En omstridd konstnär.

(Forts. fr. sid. 1184.)

tiden. Ibland har man en känsla av att vilja svänga sig om på klacken och genast gå ut, men det skall man icke göra. Både av kvadrater och romboider, både av små »sakliga» bellisor och ringblommor och även av pläthårda stadslandskap kan man ha mycket att lära. Men här var verkligen en utställning, där åtminstone jag erfor glädje över livet och skönheten. Det är ingen oviktig känsla, då det gäller konst.

Wallert var konstnär både före, under och efter sin akademistipendiattid. Han arbetar på att finna sig själv och den eller de former, som bäst uttrycka hans eget väsen. Att finna sig själv, det önskar man alla, som sträva i anden. Det är ingen tom fras, det gäller för oss alla att hitta det egna, att »vinna sin själ», som det heter på det religiösa området. Med allvar, med arbete, med kärlek till skönheten i många former strävar Axel Wallert emot detta. Han står ensam, han tillhör varken »De elva» eller »De tolv», han är ej Optimist, men han har sannerligen heller inget skäl att bli Pessimist.

CARL G. LAURIN.

Vem svimmar först?

(Forts. fr. sid. 1185.)

var tvungen kugga en student i hans huvudämne. Jag följde honom till tröskeln och gick sedan in. Knappt hade jag vänt ryggen, förrän jag hör en förskräcklig duns. När jag kom tillbaka låg han raklång på golvet, och vi hade all möda att få liv i honom igen. Det var otäckt. Men jag hade ett annat mer kuriöst fall förra veckan. Det var en manlig student, som redan när han kom in brast i en sådan störtgråt, att det inte ens var tänkbart att börja fråga honom. Jag försökte med att tala om annat, att föra hans tankar på trevligare spår. Men när ingenting hjälpte måste jag be honom komma dagen därpå. När han kom upprepades hela scenen, och det blev ingen tentamen alls. Ännu tills dato har han icke kommit igen...

Drager man sålunda kvadratroten av allt vad man får se och höra om de olika könens examensmod, skulle man komma till resultatet, att flickstudenterna ha betydligt mer sinnesnärvaro än deras manliga kamrater. Och om så en gång är, var finna orsaken till detta till synes barocka resultat?

Kunde det bero på, att kvinnorna ha bättre nerver än de unga männen? Men detta skulle ju kullkasta alla gängse teorier.

Eller skulle det kunna bero på, att kvinnorna äro vanare att behärska sina affekter, mer tränade till uthållighet och tapperhet i alla livets vardagsvanskligheter? Men — inte sant? — även den teorin skulle ju omvälta världen.

Och för alla kategoriska uttalanden om kvinnans överlägsenhet, äro vi ju allesammans väl garderade genom den konventionella lögnen som vi lärt oss från barnsben: den om kvinnans naturliga låghet.

ALMA SÖDERHJELM.

(Ill. G. Chatham.)

Tre författare.

(Forts. fr. sid. 1186.)

få sina rötter inflätade i varandras. Den ena människan är avhängig av den andra, och bär med sig, ej blott sitt eget, utan också andras lidanden. Det strömmar en stark känsla av mänsklig solidaritet genom Värnlunds sista bok, en ärlig vilja att gå till botten med problemen och att söka tydningen på de gåtor, vilka många glida förbi, men vilka för andra utgöra ett ofrånkomligt krav, kravet på klarhet, reda och ordning i detta förvirrade liv.

Man kan säga att Sigfrid Siwertz intar en mellanställning mellan de författargenerationer som Hjalmar Söderberg och Rudolf Värnlund tillhöra. Han är en utmärkt skildrare av verkligheten sådan den rullas upp inför honom, och han är en intelligent och vaken åskådare, en kunnig och mångfrestande man. Han kan med den mest tjusande enkelhet skildra ett professorskvarter i Uppsala, en liten blåfrusen bokmal till skolpojke eller den invecklade mekanismen i ett modernt varuhus. Han kan deltaga i lärda diskussioner, etsa fast ett nästan skrämmande intryck av storstadens oro, men också lyfta sig till en kärlekens höga visa av poetisk glans. I »Jonas och Draken», Siwertz' kanske mest fullödiga bok, får man detta och mycket mera till livs. Det är en livsskildring av ett högt värde och samtidigt en besk kritik över den humbug som odlas och frodas i det moderna samhället.

Den nya tidens Moloch, det hastiga tempot, det febrila jäktet, kravet på att följa med i konkurrensen och i den ständigt stegrade hetsen, mal slutligen sönder Jonas mellan sina järnkäftar. Förblivande är den ålderdomens trötta och visa resignation i vilken boken utmynnar. Ett starkt, intressant och fullödigt arbete.

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Viktor Rydbergsminnet i Idunklubben.

Beth Hennings.

Ingrid Arnoldsson-Pousard.

Av Karlamodern, drottning Hedvig Eleonora, Karl X Gustafs gemål, fick Idunklubben vid sitt senaste samkväm en livlig och intressant bild i fru Nanna Lundh-Erikssons fängslande föredrag. Applådernas ihärdighet vittnade om klubbens tacksamhet, vari även Idun härmed instämmer.

Ett hjärtligt tack riktas också till fru *Ingrid Arnoldson-Pousard* för hennes sång — den unga sångerskan med den vackra, varma rösten har utvecklat sig till en konstnärinna av betydande mått.

Nästa gång sammanträder Idunklubben torsdagen den 29 nov. kl. 7.30 e. m. och kommer därvid att fira Victor Rydbergsminnet. Som föredragshållare ha vi förvärvat en så framstående expert som fil. mag. *Beth. Hennings,* den kända författarinnan, kulturhistorieforskaren och pedagogen. Hon kommer att i ett föredrag belysa Victor Rydberg och hans diktning. Vi råda klubbmedlemmarna att mangrant infinna sig.

Bröllopsbesvär.

(Forts. fr. sid. 1189.)

Jenny-modell, stilklänning i guldblonda spetsar och tyll, (från N. K.) och grevinnan Marianne Bernadotte en toalett av persikofärgad brokad med guldstickade kanter (från Edman & Andersson). Bland hennes övriga toaletter dominerar en utsökt vacker åskblå sammetsklänning, av allt att döma medförd för bröllopsbanketten, och en liten originalmodell av svartrutig sammet på kornblå botten, från samma firma. Grevinnan Märta Wachtmeisters galatoalett är av svart taft, djupt urringad och med stora broderier i guld, medan grevinnan Ebba Bonde skall förkrossa en värld i en klänning av svart sammet och guldbotten, helt broderad med stora ljust gröna blad. Grevinnan Elsa Bernadotte har även låtit sy en förmiddagsklänning av beigefärgat ylle till en brun sobelbesatt kappa och en klänning av gul sammet med tillhörande lamékappa med stora pälsmuddar. Till de mer originella toaletterna hör en kinesisk mandarinrock, som grevinnan Elsa låtit sy om till en aftoncape. BANG.

"Glasmänniskorna".

(Forts. fr. sid. 1193.)

terst svagt gultonade kristall, i vilken den diskreta färgen förtager syrepoleringens vassa glans och ger glaset och glasmassan en speciell mjukhet. Hela arbetet vid Eda går ut på att framhålla glasmassan som sådan och att påvisa glasets egen inneboende skönhet. Därför hålles både färgen och dekoren, där de förekomma, kraftigt tillbaka. En modern edapjäs är aldrig överlastad, varken i form eller dekor, utan snarare motsatsen.

Makarna Strömberg — han son till den bekante biskopen i Strängnäs Adam Teodor Strömberg och hon dotter till patron Nils Svensson på Klavreströms bruk — ha i sina föräldrahem mottagit starka intryck av gammal svensk kultur, som de sedan i sitt gemensamma praktiska arbete förstått att omsätta till någonting på en gång konstnärligt och säljbart — en trollkonst, som sannerligen inte vem som helst kan göra efter.

Gammal herrgårdskultur slår en till mötes, då man träder över tröskeln till det Strömbergska hemmet på Eda. Den nuvarande disponentbostaden är den ena flygeln till det stora komplex, som i början på 1850-talet planerades av brukspatronen Santesson, som då ägde Eda. Av ekonomiska skäl utförde Santesson ej den planerade stora huvudbyggnaden, utan endast de båda vackra flyglarna och den ståtliga parken. En väldig terrassanläggning anger herrgårdsbyggnadens tilltänkta läge och framför den plats, där herrgården skulle ligga, planterade han sitt monogram — i björkar.

Disponentflygeln genomgick i vintras en genomgripande reparation och erbjuder nu en förtjusande bostad. På nedre botten är den stora vita matsalen belägen, ävensom ett par gästrum och rikliga köksutrymmen. I våningen en trappa upp kommer man från den vackra hallen antingen in i det väldiga vardagsrummet, där gamla släktporträtt och möbler samsas med moderna glaspjäser, eller in i fru Strömbergs effektfulla, raffinerat tänkta salong i grönt och vitt. På andra sidan hallen ligga gästrum och sovrum.

Mitt över trädgården ligger en liknande flygel, apterad till brukskontor, och mellan dem sträcker sig den gamla parken, som tack vare den blomsterälskande disponentfamiljen gått en ny vår till mötes.

Utanför grindarna går den stora landsvägen till Norge, som man når efter endast några minuters bilfärd. Trafiken växer här sommar efter sommar, ty de goda vägarna och det underbara landskapet locka bilisterna. Till Eda och dess älskvärda disponentfamilj äro alla lika välkomna. Eda ligger just ej vid allfarväg och därför blir man så glad, när någon hittar dit upp.

ESSET.

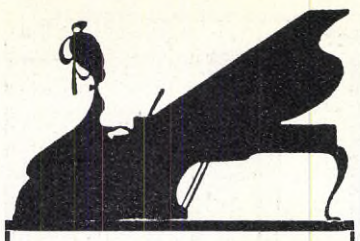

- Steinway & Sons -

Lundholms Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39

Göteborg Malmö

Collanolja

för sulor och klackar, sportläder, svecia-läder, smorläder etc.

COLLANOLJA smörjer läder så det passar alla väder.

Säljes överallt.

Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa stilla ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktig hjälp mot det onda.

TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2:40 och 0:90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterapningar!

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576.
Specialitet: Familje- och arvssaker, Boutredningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

GRATIS

sända vi ½ dussin Kaffeskedar av Extra prima im. Nysilver med hamrade skaft värda minst Kr. 3:— till var och en som insänder namn och adress jämte 60 öre i frimärke till frakten. Intet humbug, skedarna sändas fraktfritt och kosta ingenting i lösen, erbjudandet för att erhålla adresser för utsändande av prislista å ny hushållsartikel. Beakta detta enastående tillfälle som aldrig återkommer.

FABRIKSFÖRSÄLJNINGEN,
Malmö.

Piska

och Renovera MATTORNA vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

Verkligt Hygenisk dambinda
Tillverkas sedan 20 år i Sverige endast av Göteborgs Kem.-Tekn. Fabr., Göteborg

Försäljes i Sjukvårds-, Parfym- & Vitvaruaffärer. Engros hos Gustaf Hjelm & Co., Regeringsgatan 44, Stockholm.

Vänskap.

(Forts. fr. sid. 1191.)

som gjorde att man inte tänkte på åldern, utan på en levande, odödlig själ.

— Nå-å, Brita såg upp på honom och log.

— Säg, hur kan det vara att ni är så god vän med Flora Landin?

— Är det för att fråga mig om det som doktor Blum bett mig komma hit.

— På sätt och vis.

Då såg Brita Falk länge och allvarligt på honom.

— Hon behöver mig, sade slutligen Brita?

— På vad vis behöver hon er?

— Och det frågar ni som är läkare och människokännare. Nog måtte doktorn veta att hon hör till dessa hysteriska varelser som man aldrig vet vad de kan finna på och som aldrig ha någon ro. Förresten tror jag knappast att hon ens tycker om mig. Men det är inte heller det det kommer an på.

— Hur menar fröken Falk? Och doktor Blum såg med en glimt av misstro på henne genom de hornbågade. Det var nog som han fruktade efter sitt samtal med direktör Landin föregående kväll, att det inte var så mycket Flora Landin vänskapen gällde utan snarare hennes man.

— Jo, jag menar, att jag nog är den enda av hennes anhöriga eller vänner, som hon inte vågar visa den obehärskade sidan, och ni som läkare förstår nog vad det betyder. Hon vet att i samma ögonblick det sker, går jag — för alltid.

— Men hon har ju man och vuxna barn, som kan ta hand om henne i fall ni går, invände doktorn.

— Medan jag inte har någonting. Ingenting annat än ett lidande människobarn, som behöver mig.

Nåja, det kunde ju vara. Han undrade bara om hennes vänskap till Flora var så stor, att den inte kunde offras för något — ändå större.

Vad menade han. Det var ju klart att så länge hennes vänner behövde henne, ämnade hon inte dra sig undan.

— Även om fröken bleve satt att välja mellan vänskap och — kärlek?

Då stod Brita Falk som en flammande eldslåga framför honom.

— Det kan aldrig bli tal om att välja. Den som håller av mig, måste ta mig som jag är, med mina fel och mina brister, med mina vänner och ovänner, med år som gått och år som stundar. Begär någonsin en kvinna, att mannen ska offra sina vänner för henne, jag tror det knappast. Och skulle hon göra det, bleve det säkert ett bleklagt nej. Annars vore han inte en man värd att älskas.

Och innan doktor Blum hann fatta sig, hade Brita Falk gått — eller snarare flytt.

Hon är just min sort, jublade det inom

IDUN

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Grundlagd av *Frithiof Hellberg* | Redaktör: *Eva Nyblom*

Redaktionen: .... kl. 9—5
Norr 9803 — Norr 402
Verkställande direktören
Norr 4304

Expeditionen: .... kl. 9—5
Norr 1602 — Norr 6147
Annonskontoret: Norr 6147
Annonschefen: 1646

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:
50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t. Helmarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Lediga platser och platssökande 30 öre, minimipris 3:60.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. A. Praktupplagan		Uppl. B. Vanl. upplagan	
Helt år	17:—	Helt år	15:—
Halvt år	9:—	Halvt år	8:—
Kvartal	4:50	Kvartal	4:25

MUGNIER

(uttalas Mynjé)

Apéritif, särdeles *välsmakande, stärkande* och *stimulerande,* rekommenderas av läkare vid kraftnedsättning och konvalescens. Denna apéritif är tack vare sina farmaceutiska egenskaper lika aptitgivande och stimulernde som akvavit, cognac eller whisky. Ett glas avkyld *Mugnier* före maten ersätter brännvinet, samtidigt som det ger måltiden en viss kulturell prägel. Till kaffet har man i *Amusette Mugnier* en typisk pariserlikör, som tillredes av ¾ Mugnier, ⅛ halvsöt sherry och ⅛ Grenadine, vilket allt erhålles utan restriktioner å alla systembolag i landet.

Kr. **3:50** pr 1/1 but., kr. **2:40** pr 1/2 lit.

9 diplomes d'honneu. *56 guld- o. silvermedaljer.*

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS

Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.
Utställningslokaler:
Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

Varje familjeförsörjare

bör bereda sina efterlevande pension från

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN I SVERIGE

Grundad 1784.

Vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt under insättarens livstid å den blivande pensionen. Denna tillväxt uppgår för närvarande till 7,5 % å det betingade pensionsbeloppet. En betingad pension å t. ex. 1.000 kronor tillväxer således f. n. med 75 kr. om året. Prospekt portofritt på begäran.

STORKYRKOBRINKEN 11. STOCKHOLM.
Tel. 60 00. Tel. N. 10 00.

Eder hud

som vid påfrestande väderlek lätt blir irriterad och narig, behöver särskilt under denna årstid en tvål, som på ett utomordentligt sätt bevarar och ökar dess smidighet, fasthet och charm.

Använd därför dagligen

YvY-Tvålen

— tvålen för alla — tvålen för Er.

GEFLE MANUFAKTUR AKTIEBOLAG
STRÖMSBRO

Oblekta, Blekta och Färgade

Vävnader

Tillse att Ni alltid erhåller märket
»SVANEN»

Kommissionslagrens telefonnummer:
Stockholm 96 46 - Hudiksvall 532 - Sundsvall 30 03
Umeå 141 - Östersund 130.

Den plats

Lifförsäkrings-Aktiebolaget THULE

intager inom svensk livförsäkringsverksamhet framgår på ett oförtydbart sätt av vidstående schematiska framställning. Denna plats vittnar om det förtroende bolaget åtnjuter från den försäkringssökande allmänhetens sida. Ansvarssumman vid 1927 års slut — c:a 659,000,000 Kr. — utgör *c:a en sjättedel* av samtliga svenska livförsäkringsbolags sammanräknade försäkringsbestånd.

THULE

är *Skandinaviens största livförsäkringsbolag.*

Vidstående kurvor åskådliggöra det svenska livförsäkringsväsendets utveckling från 1873, varje bolag representerat av sin kurva.

Kryssordstävlan i n:r 47.

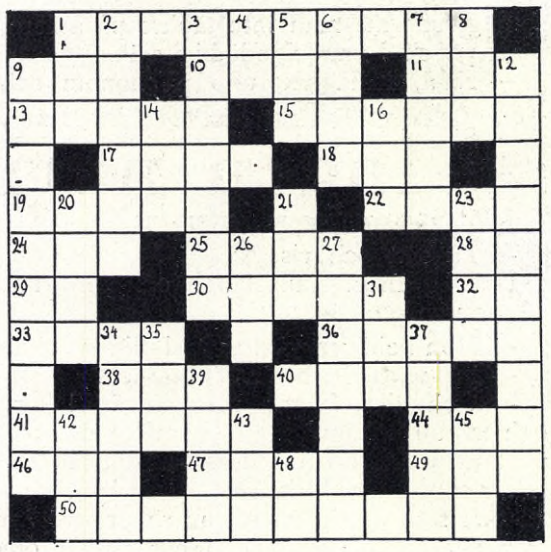

Vågräta ord: 1. Där andans män få sitt eftermäle. 9. Är den som springer lätt. 10. Är den som flitigt praktiserat. 11. Uggla. 13. Blanddryck bl. a. bestående av mjölk. 15. Försvinna. 17. Erövra. 18. Frukt och skällsord. 19. Följa i krigets spår. 22. Brukar vara av talg. 24. Tysk som komponerat sånger. 25. Flyter förbi ett lutande torn. 28. Träd. 29. Består av blad. 30. Att bereda sig till batalj. 32. Kvinna. 33. En som har slavgöra. 36. Galon. 38. Preposition och detalj på fortskaffningsmedel. 40. Instrument som mäter fart. 41. Smittosam djursjukdom. 44. Härad i Älvsborgs län. 46. Bekant person i Gamla Testamentet. 47. Bergssystem och franskt departement. 49. Har gett namn åt en bok i Gamla Testamentet. 50. Vinner den som praktiserar.

Lodräta ord: 1. Underjorden. 2. En som är inriktad på det egna jaget. 3. Femtio sådana hade Danaos. 4. Preposition. 5. Sankmark. 6. Fru Brage. 7. Är omtalad i ett av de tio budorden. 8. Räkneord. 9. Skrivkarl. 12. Hör ofta samman med slarv. 14. Får man göra när det är bråttom. 16. Misär. 20. Hinder. 21. Vård. 23. Anna. 26. Har fyra väggar. 27. Viloplats eller ripstyg. 31. Illvillig. 34. Att bära vatten i. 35. Mynt i prinsessan Ileanas hemland. 37. Den som har ett hus. 39. Piga. 42. Hälsande ord. 43. Våt. 45. Tvättmedel. 48. Musikterm.

I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas *ett 15-öres frimärke* och summan av de insända märkena delas mellan pristagarna förutom de av redaktionen uppställda belöningarna — 2 st. à 5 kronor. Sändas flera tävlingssvar i samma försändelse inlägges vart och ett i särskilt kuvert. Prisen utbetalas genom postsparbanken. Kuvertet märkes: "Kryssordstävlan i n:r 47."

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 41.

Vågräta ord: 2. Grossör. 8. Gråna. 10. Galon. 12. Trut. 13. Aden. 14. Lut. 15. Altan. 18. Jak. 20. Agat. 22. Ädla. 23. Amulett. 25. Torp. 26. Nät. 27. Bida. 28. Ingripa. 29. Apor. 32. Rike. 35. Rut. 36. Knott. 39. Var. 40. Pari. 42. Aber. 44. Split. 45. Baron. 46. Stenhus.

Lodräta ord: 1. Örtug. 2. Gnu. 3. Rata. 4. Sött. 5. Ögon. 6. Rad. 7. Tonal. 9. Ärta. 11. Lejd. 14. Lastbar. 16. Ljungan. 17. Ametist. 19. Kadaver. 21. Tapir. 22. Ätbar. 24. Lär. 30. Puppa. 31. Otal. 33. Iver. 34. Karon. 36. Kitt. 37. Odon. 38. Tabu. 41. Ris. 43. Bas.

De bägge prisen — à 15 kronor — tillfalla *Siri Lindblom,* Njurunda, och fru *Elisabeth Östberg,* Henrik Smithsgatan 1, Malmö.

honom, alldeles som jag trodde men inte vågade hoppas. Det är modern hos henne, som kommit henne att hålla fast vid vännerna. Och likt en verklig mor släpper hon dem inte, så länge hon kan vara något för dem.

Efter en stund ringde han upp henne igen.

— Brita... var inte ond, möt mig på Djurgårdsbron, nu strax.

En uppfriskande dryck,

som utför den för organismen nödvändiga inre rensningen från otjänliga ämnen, beredes av en tesked *Fruktsalt-Samarin* i ett glas friskt vatten. Blodet renas, gifter i mage och tarmar rensas bort och den skadliga urinsyran utdrives, därigenom sättes kroppen i god form.

Besväras man av tillfälligt illamående, magsyra, halsbränna o. dyl. borttages detta med ett glas *Samarin.*

Pris pr flaska kr. 2,50, som räcker till 50 glas Samarin-hälsovatten.

Samarin säljes överallt.
OBS.! Ej i lös vikt.

Fruktsalt-Samarin håller fysiken fin.

Cederroths Tekn. Fabrik, Sthlm

Tvålen för dagen. — Tvålen för hyn.

M. ZADIG, MALMÖ.
H. M. Konungens Hovleverantör.
Nederlag i Stockholm: Brunkebergsg. 4.
„ „ Göteborg: Chalmersg. 20.

Hovmanicuristen

JEANNE BOMANS

myrrhatinktur, crèmer och puder tillfredsställa de högsta anspråk.
Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

Vid nervvärk

huvudvärk, reumatism och muskelvärk lindra de äkta

ASPIRIN-

tabletterna omedelbart, genom att de utsöndra den skadliga urinsyran ur kroppen. Erhållas i alla apotek i rör om 20 st. à kr. 1: —.

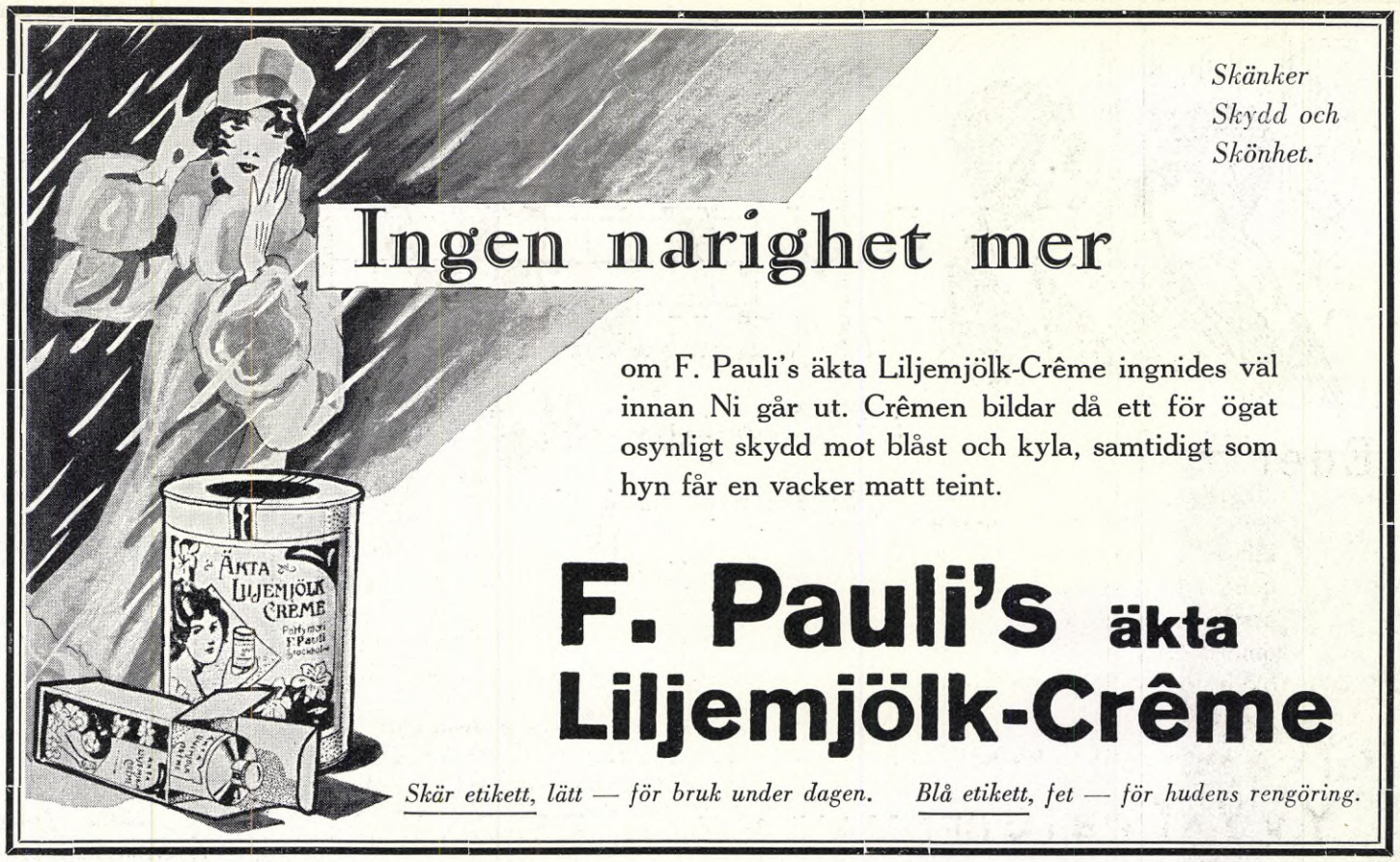

Skänker
Skydd och
Skönhet.

Ingen narighet mer

om F. Pauli's äkta Liljemjölk-Crême ingnides väl innan Ni går ut. Crêmen bildar då ett för ögat osynligt skydd mot blåst och kyla, samtidigt som hyn får en vacker matt teint.

F. Pauli's äkta Liljemjölk-Crême

Skär etikett, lätt — för bruk under dagen. *Blå etikett, fet — för hudens rengöring.*

Nyheter

i Dam-promenadskor

RANDSYDDA

Ljusbrun boxcalv, modell enl. kliché. Modern perforering, rak läderklack ..... Kr. **20.–**

Ljusbrun boxcalv med moderna stickningar. Dubbel lädersula, gummiklack ..... Kr. **22.–**

Rödbrun boxcalv med grå silkestickningar, modell enl. ovanstående kliché. Gummiklack. Kr. **22.25**

Brun, kraftig boxcalv med ***rågummisula.*** synnerligen gediget utförande, moderna stickningar ..... Kr. **24.–**

Brevorder expedieras mot postförskott eller efterkrav.

OSCARIA

Stockholm: Hamng. 38, Kungsg. 68, Storg. 25, Tegnerg. 9, Nybrog. 10, Roslagsg. 11, Folkungag. 100, Götg. 34 m. fl. platser landet runt.

HOSTOL
OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL
H. M. DROTTNINGENS HOVLEVERANTÖR
Sockerbageri-Aktieb. Emil, Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

Då skrattade Brita men med gråten i halsen.

För se Sigurd Blum hade hon hållit kär, allt sedan första gången de råkades, medan det tagit tio år för honom att upptäcka henne.

— — —

Följande dag bjöd doktor Blum hela familjen Landin hem på en liten ungkarlsmiddag.

— Är det fler än vi, undrade Flora när hon kom in?

— Jag väntar på min fästmö. Och i detsamma kom Brita Falk in, klädd i någonting glänsande gult och med strålande ögon.

— Du — Flora ryggade, som om hon fått ett slag. Det menar ni inte. Och utan att tala om det för mig.

— Jag visste det inte själv för tjugufyra timmar sedan. Säg är det allt du har att säga på min lyckodag?

— Det är nedrigt och jag förlåter aldrig att du hållit mig utanför.

Vad Flora kände i den stunden var synnerligen komplicerat. Mest var det besvikelsen att mista ungkarlsvännen samt att inte Brita längre hörde till dem som finge nöja sig med smulorna från rikemans lyckobord.

Men trots Floras bitterhet blev festen både glad och vacker.

Ty direktör Landin strålade och skålade, i hjärtat lycklig att hans båda bästa vänner funnit varandra. Medan ungdomen Landin gladdes åt att de nu kanske finge ha sin mamma mer för sig själva. De tänkte inte på att modern kunde skaffa sig en ny vän, en vän som måhända inte höll upp handen med ett: — Hit intill men inte längre.

— — —

— Saknar du Floras vänskap, frågade doktor Blum sin hustru något år senare.

— Nej inte nu, sade Brita. Men jag håller i kärt minne den vänskap som var. För mig är sann vänskap helig och icke något man går från och till.

— Nå men kärleken då, vad är den?

— Ett Herrans under, amen.

(Ill. Stella Falkner.)

Franska Rivierans pärla **MENTON** *Säsong Oktober—Maj*

10 min. från Monte Carlo

Bästa tänkbara läge mellan hav och berg med Europas mildaste klimat. Fullt upp med alla slags förströelser. Fördelaktigaste utgångspunkt för utflykter.
Tennis — Golf — Bad alla årstider.

Upplysningar genom: **"Syndicat des Hôteliers",** Pavillon Mentonnais, *Menton A. M.* Frankrike.

Etablerad 1847.

Allcock's

Inregistrerat handelsmärke: 25176

Plåster

EAGLE BRAND

Världens mest betydande utvärtes läkemedel.

Hosta, förkylningar, klena lungor. *Allcock's Plåster* verkar såväl förebyggande som läkande. Förhindrar sviter av förkylningar.

Reumatism i skuldrorna undvikes genom användande av *Allcock's Plåster.* Atleter använda detsamma som medel mot **styvhet** och **ömhet** i musklerna.

Allcock's är ett absolut äkta, poröst plåster. Det är ett universalmedel, som säljes å alla apotek över hela den civiliserade världen. *Kan påläggas varhelst smärta uppstår.*

Är Ni i behov av ett piller, tag då utav **Brandreth's Piller** *Rent vegetabiliska.* (Etabl. 1752)

Inregistrerat handelsmärke: 266 22.

Användes mot förstoppning, gallsjuka, huvudvärk, svindel, dålig matsmältning etc.

Till salu å alla apotek.

10 ALLCOCK MANUFACTURING CO., BIRKENHEAD, ENGLAND.

ARTI HEMFÄRGER äro utan jämförelse bäst.

A.-B. EUG. WINGÅRD, MALMÖ.

Ressällskap.

Kan ressällskap till Rom eventuellt Florens erhållas avensom sällskap under vistelsen där c:a 3 veckor från den 18 dec.

Prenumerant.

Margit Rosengren i "Hertiginnan av Chicago." Almberg & Preinitz foto.

Behöver det sägas att *"Hertiginnan av Chicago"*, Vasateaterns senaste nyhet, innehöll de vanliga älskvärda och nötta ingredienserna: en gammal kung, en ung prins, adjutanter, hovdamer, balettflickor, zigenare, czardas och en hjältinna lite utanför miljön? Denna gång kom hon med dollarns mångfald från Chicago för att efter en del missförstånd falla i prinsens armar.

"Hertiginnan av Chicago" var alltså varken bättre eller sämre än alla andra operetter, men den hade bra musik av Kalmàn. Det finns alltid pregnans i hans kompositioner. Operettens framgång gör artistensemblen. Margit Rosengren — i strålande toaletter! — hade fått en roll, som passade henne på pricken och som gav plats för en del karaktäristik. Hon var en förkrossande dollarprinsessa, käck, gåpåig, säker, naiv och älsklig i en högst förtjusande blandning. Lars Egge hade fått en ny mask och gjorde sin roll både sympatiskt och ledigt. Christian Schröder och Elsa

VID TRÖG MAGE

och förstoppning äro

Hvita Björnens

FRANGULA-PILLER

av bästa och säkraste verkan. Fullkomligt oskadliga. Inga som helst biverkningar. Användas å sjukhus och kliniker. Fås å alla apotek i askar à 40 piller.

FRU TEJES

UTSTYRSEL

i "Sällsamt mellanspel"

är komponerad å våra

ateljéer

EDMAN & ANDERSSONS

MODESALONGER

Grevturegatan 3

Stockholm

Lars Egge och lille Helle Winter i "Hertiginnan av Chicago". Almberg & Preinitz foto.

Wallin som det obligatoriska sprallparet hade en lyckad kväll. Och så gladde det ett kvinnligt öga att se hovdamerna—statisterna ovanligt hovfähig klädda.

Mesta applåderna knöck emellertid lille Helle Winter — även om små barn ska sova sött vid teaterdags, så var han oemotståndlig. *E. N.*

*

Det är synd att den sista film med Mauritz Stillers regi som Stockholm får se är *"Syndens gata"*. Detta absoluta jolt med onaturlig handling och hopkonstruerade människor är mer än svårsmält och omöjligt för en regissör. Filmen avser att vara tragisk och uppnår att vara komisk. I denna psykologiska tillgjordhet är Emil Jannings ganska hårt bunden till händer och fötter, hans intelligenta och behärskande spel ger alltid något, men denna gång mindre än annars. *B. A.*

*

Adam och ormen. Om novembervädret gör er självmordsmässig eller nära på, så tro för all del inte, att ett lustspel som Adam och ormen, kommer att pigga upp er. Jo, om ni hör till den sortens människor, som njuta av det tyska lustspelet, nej, låt oss säga det klumpiga tyska Posse, då får ni kanhända en glad stund tillsammans med Adam (Lew Cody) och hans Eva (Aileen Pringle.) Det urgamla motivet tvillingförväxling har givit upp-

Från

Änkors Yrkesfond

utdelas genom Svenska Kvinnors Medborgarförbund, som tagit initiativ till fondens bildande, ett

stipendium å 250 kr.

Stipendiet är avsett att lämna hjälp till yrkesutbildning och därigenom sätta sökanden i stånd att själv försörja sig.

Ansökan, som ställes till Svenska Kvinnors Medborgarförbund, insändes före den 1 December 1928 till fru E. Hildebrand, Karlbergsvägen 44, III, Stockholm och skall åtföljas av ålders- och kunskapsbetyg. Sökanden bör därjämte styrka sig vara i behov av understöd.

slaget. Intet ont de urgamla motiven, de ha sitt värde och i skickliga händer föryngras de. Men det här tvillingmotivet har blivit tillplattat och banaliserat och tarvlighet på film bör inte uppmuntras. Lew Cody spelar dubbelrollen, sig själv och tvillingbrodern och det är inte hans fel utan regissörens, att det blir mödosamt att följa honom. Aileen Pringle har några goda tricks i förförelsescenerna, men hennes mimik är eljes tämligen enformig. Nästa lustspel, om vi får be.

Eth. K.

?FRÅGOR OCH SVAR!

Industri och antikviteter.

Fråga: 1) När verkade låssmeden Helmer Lagerbäck i Eskilstuna?

2) Kan jag i ett herrum, där jag har ett bokskåp av mörkt träslag, hava en bokhylla i mahogny eller bör bokhyllan vara av samma träsort som bokskåpet? Bör bokhyllan hava samma höjd som bokskåpet eller kan den förstnämnda vara något högre?

3) Finnes det någon här i riket som tillverkar bronsbeslag enligt antika modeller?

4) Vad värde har en antik väl bibehållen barockbyrå av mahogny?

5) Vad är en urna av Mariebergs tillverkning värd? Den är 22 cm. hög samt utan lock. Förekom det, att dylika urnor tillverkades utan sådant?

En som ej frågat förr.

Svar: 1) Helmer Lagerbäck började sin verksamhet på 1870-talet och avled år 1908.

2) Bokhyllan, som helst bör vara lägre och bredare än bokskåpet, kan gott vara av mahogny, som alltid försvarar sin plats mot varje träslag isynnerhet mörkt sådant.

Skall den beställas, är det nog vackert med samma träslag som skåpet.

3) Det finnes flera konstsmidesverkstäder i Stockholm (se registret i telefonkatalogen), som tillverka bronsbeslag efter modell. — Lundell & Zetterberg, Mästersamuelsgat. 19 B, Stockholm, äro synnerligen sorterade i möbelbeslag av antika och moderna modeller. Mycket möjligt att ni där finner vad ni önskar.

4 och 5) I båda dessa fall råda vi er att sända fotografi av föremålen jämte noggrann beskrivning till en kännare i branschen eller till en välkänd antikaffär. — Angående byrån beror priset mycket på träslaget och beslag etc. och urnans pris på färgen och formen. Mariebergsurnor förekomma både med och utan lock.

Vegetarisk matlagning.

Fråga: Var i Stockholm skulle medelålders fru *fritt* kunna få lära den finare vegetariska matlagningen. Finns det någon bra kokbok? *Obemedlad.*

Svar: Någon vegetarisk matlagningskurs pågår ej f. n. i Stockholm, i varje fall ej kostnadsfri. — Föreningen Rationell Hushållning brukar för någon gång demonstrera vegetariska rätter.

Många kokböcker för vegetarisk kost finnas utgivna, och i de flesta vanliga kokböcker finnes en avdelning för vegetariska rätter.

Se även Iduns hushållssida för veckan.

Adress.

Fråga: Kan någon av Iduns läsarinnor möjligtvis giva mig adress till Kristliga föreningen för unga kvinnor i New-York.

Ensam amerikaresande.

"Modern reklam bygger på sanning"

Att Göteborgs-Postens upplaga är absolut korrekt, därför borgar ej endast Not. Publicus verifikation, utan även att tidningen inbjuder varje annonsör att när som helst övervara tryckningen och taga del av expeditions- o. returjournaler, skriver "Annonsören", medlemsblad för Svenska Annonsörers förening.

Genomsnittlig totalupplaga för 3:e kvartalet 1928:
Vanliga dagar **32183** *ex. Lördagar* **41423** *ex.*

Svar: Y. W. C. A., 600 Lexington Avenue, *New York city,* U. S. A.

Långresa.

Fråga: Huru lång tid tar det att pr järnväg resa ifrån Vladivostock till Helsingfors, om man reser i en följd utan något nämnvärt avbrott? *Vad.*

Svar: Cirka 12 dygn.

Huslig plats m. m.

Fråga: 1) Finns i Stockholm någon välrekommenderad platsförmedling till vilken man med förtroende kan vända sig för att söka huslig plats för ung bildad flicka?

2) Är det vetenskapligt utrönt att alltför träget lyssnande i radio medels lurar är skadligt för hörseln? *N. F.*

Svar: 1) Bildade Kvinnors Arbetsbyrå, Birger Jarlsgatan 18. — Nya Inackorderingsbyrån, Jakobsbergsgatan 34.

2) Såvida öronen äro friska är det ingen risk att lyssna i radio. Dock bör man ej vara för ivrig i början, utan så småningom vänja sig vid lurarna. Ett alltför träget lyssnande, innan man blir van, kan framkalla lomhördhet, som dock går tillbaka med vila och mer försiktighet.

Kaffefläckar.

Fråga: Hur får man bort kaffefläckar (ej grädde) från en beigefärgad nöthårsmatta? *R. L.*

Svar: Man vispar en äggula med litet ljumt vatten och tvättar bort fläcken med detta. Om fläckarna redan äro gamla, tillsättes några droppar sprit.

Hämorrhoider

säker fullständig läkning utan operation med de sedan 25 år tillbaka erkända

Anusol - Goedecke

= Suppositorier =

Anusol Goedecke endast äkta i röda askar med firma Goedecke & Co., Chemische Fabrik und Export-Aktiengesellschaft, Leipzig, etikett och plombering. Varning för värdelösa efterapningar och ersättningspreparat.

För Anusol-"Goedecke" finns det ingen ersättning.

Anusol-"Goedecke" upphäver snabbt de ofta svåra smärtorna och möjliggör en lätt avföring. Det desinficierar, torkar och läker de sjuka ställena. Inga narkotiska beståndsdelar. Lätt att använda. Fås på alla apotek.

På icke ömtåliga tyger tvättar man med hett vatten på en ren lapp, som ombytes flera gånger.

Organist.

Fråga: 1) Vad kostar utbildning till kantor och organist?

2) Är det svårt för kvinnlig kantor och organist att få plats? Vilka stift äro bäst?

3) Löneförmåner?

4) Kan man efter avlagd kantors- och organistexamen utbildas till musikdirektör (musiklärarinna)?

5) Var?

6) Fordringar för att vinna inträde?

Kvinnlig organistaspirant.

Svar: 1) Om utbildningen sker vid Musikaliska konservatoriet i Stockholm, är den kostnadsfri.

2) Det är ej lätt, då det vanligen är många sökande till varje ledig plats. Vilka stift som äro bäst, kan man inte säga, utan man söker där det är ledigt.

3) Beror på pastoratens storlek.

4) Ja.

5) Vid Musikkonservatorium.

6) Tydliga anlag för musik samt någon utbildning i det åsyftade ämnet, nöjaktig insikt i musiklärans grunder samt god skolunderbyggnad. Ålder för orgel och sång högst 25 år.

Sökande skall anmäla sig personligen och vid anmälan förete prästbetyg, läkarintyg om god hälsa samt tillståndsbevis av målsman, om sökande ej är myndig.

Reproduktioner.

Fråga: Arkitekt Uno Åhrén skriver i sin artikel om heminredning (Idun nr 40) på tal om tavlor: "Har man inte råd att skaffa sig original, finnas numera förträffliga reproduktioner i färg —"

Var kunna dylika reproduktioner köpas i Stockholm?

Kristina.

Svar: I varje välförsedd konsthandel.

Struvor.

Fråga: Var god lämna en god och säker beskrivning på struvor, som ej bliva hårda utan möra.

A. B.

Svar: 2 hela ägg (1 äggula), 3 msk. strösocker, 130 gr. vetemjöl, 2 dcl. grädde eller gräddmjölk. *Till kokning:* ¾ kg. flottyr eller kokossmör.

Äggen och sockret vispas med stålvisp 15 à 20 min. Därpå iblandas grädden och mjölet vispas i. Flottyren med struvjärnet sättes över elden i en djup men ej för stor järn- eller aluminiumgryta. När flottyren är het, upptages järnet och neddoppas försiktigt i smeten, så att den ej går över kanterna på detsamma, sänkes därefter i flottyren och hålles där, tills struvan fått en vacker guldgul färg. Den lossas då med en gaffel och lägges på papper att rinna av.

Om smeten visar sig vara för tjock, tillsättes litet mjölk; i motsatt fall litet mera mjöl.

Skönhetsråd.

Om puder och tusch.

— Är det farligt att pudra sig?

— Vad har du fått det ifrån?

— Det sa' Kerstin. Hon sa' att det är farligt för hyn att stoppa in kosmetiskt damm i porerna och — —

— Ja, men lilla du, hon har ju friluftspsykos, lägger iväg fler mil utåt landet på söndagsmornarna och går på bjudning i militärklackar och — du milde tid!

— Ja, visserligen, men *är* det inte skadligt då? Eller om inte

Konstnärliga julklappar

"Konstnärslag" sälj. postförsk., efterkr. el. kontant, förtjusande dukar av alla slag, d:o schalar, kuddar, näsdukar, kragar, gardiner o. s. v. i helsiden, crêpe georgette, shantung, toile m. m. Konstnärl. målade l. batigug. Best. mottag. Box 7148 Sthlm 7. Även lämplig för större förbrukare. Snabb exp.

Stränga prov och teknisk sakkunskap fällde utslaget

I skarpaste konkurrens med andra världsfabrikat ha nyligen Viking-uren (Cortébert) antagits av de italienska statsjärnvägarna. Ingeniörer och urmakareexperter voro i denna tävling så noga, att t. o. m. välkända ur kasserades på grund av konstruktionsfel.

Endast de skickligaste fackmän kunna avgöra en dylik sak. Vikingurens triumf bekräftar blott de svenska fackmännens omdöme om de nya Viking-uren.

Samma kvalitet-Vikingur, som järnvägarna antagit, säljes av de flesta urmakare.

Herrur, silver Kr. 45 o. högre, 14 kar. dubbelboett, Kr. 160 o. högre, 14 kar. öppet Kr. 120 o. högre. Armbandsur, olika prislägen.

Landets äldsta fabrik för tillverkning av s. k.

Springmadrasser

Senaste priskuranten, omfattande alla våra tillverkningar, sändes på begäran gratis franco

SKAND. SÄNGRESÅRFABRIKEN
Tel. 344. KARLSTAD Tel. 344.

Bensintvätta

kostymer vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

DEN VÄRLDSBERÖMDA

MEY-KRAGEN

Varje förståndig husmoder ser till att herrarna i hemmet använder den förnämsta kragen.

MEY-KRAGEN

fyller de allra högsta anspråk, dessutom bortfaller alla kostnader och besvär med tvätt och strykning.

Broschyr på begäran gratis och franco. 2:ne provkragar mot 60 öre i frimärken. — Pröva Mey-kragen och kragfrågan är löst för all framtid. Återförsäljare antagas på alla platser där vi ej äro representerade.

Pris pr duss. Kr. 3: — för de dubbelvikta och Kr. 2: 75 för de enkla. 35 olika modeller.

Till landsorten 3 duss. franco.

MEY'S STÄRKKRAGAR,
G:la Brogatan 32, Stockholm.

Se noga till att varje krage invändigt är stämplad "Mey & Edlich", endast då äkta.

skadligt så vulgärt och vittnande om "okultur" för att citera Kerstin?

— Nej — på båda frågorna. Okultiverat — är det bättre att gå bort bland mäninskor skinande röd och olustig att se på? Jag tycker det är ens enkla kulturella skyldighet att med givna hjälpmedel se så behaglig ut som möjligt, nota bene utan att slå över i simpelhet. Och skadligt — tänk dig, när du kommer bort på dans t. ex. Efter åtta minuter är du skållhet av nervositet och rörelse, av värmen utvidga sig porerna i ansiktet och smuts kommer in, så sitter du eventuellt still en stund, porerna dra ihop sig igen och så har du pormaskarna där och är färdig för variationer på morgonens tema: hur *kan* jag ha blivit sån, jag som *är* så renlig. Nej, man *bör* pudra sig.

— Ja men puder är ju också ett slags damm — —

—Ingen har väl sagt att pudret skall komma i beröring med porerna. Först skall du ha en crème och sedan puder.

— Vilken crème?

— Kära barn, en bra hudcrème förstås. Fråga förr vilket puder. Jag kan slå vad om fem öre att du som är eldröd, slå mig inte, har kritvitt puder.

— Nehej, jag har mörkt rosa.

— Vem hade väl kunnat tro det. Och på kvällen också?

— Ja, vad skulle jag annars ha?

— *Du skulle ha lila.*

— Kära barn, sitt ett litet tag och drick litet vatten så kanske det går över — —

— Det får jag hoppas att det inte gör. Inga av dessa mellanfärger äro likadana i dagsljus och i elektriskt ljus. Hur skall då samma pudernyans kunna passa för båda tillfällena, das wollte ich wissen, konjunktiv i hövlig förfrågan.

— Ja, men gredelint — —

— Just. Rosa och ockerpuder gör ovillkorligen ett mjöligt intryck i kvällsbelysning. Lila syns inte. Dess behagliga verkan syns men ingen i ens välvilliga umgänge kan säga som de bruka: kors vad du har snobbat upp dig, 2: 50 burken minst. Det blir något av pärlemor — något av en tavla — —

— O, bli inte poetisk. Du menar väl inte att t. ex. en blek människa skall smeta gredelint i ansiktet?

— Jo det skall hon. Nej, det skall hon inte. Inte *smeta.* Över hela kapitlet puder smink tusch står i dubbel fetstil rubriken: diskret. Innanför en given gräns gör skönhetsvården en behaglig, utanför den gränsen gör den en direkt obehaglig. Alltså skall hon inte smeta på sig lila puder, hon skall pudra sig ytterst diskret med det. Uppfattat? Desslikes skall hon ha litet litet rött på kinderna. Men det fordras förnuft för att göra det bra, så det är ju — — —

— tur att jag inte är blek — tack, det anade mig —

— Ett långt smalt ansikte skall ha det röda längre ned än ett runt och fylligt. Och man skall pudra både under och över det röda, annars ser det vulgärt ut. Obs. — detta är när man går bort, glöm inte det. Och en aning rött på hakspetsen och örsnibbarna hör också till gåbortshabiten.

— Rött och gredelint — fattas egentligen bara grönt — —

Lugn, det kommer. Man skall ha det också — i kvällsbelysning. Litet litet grönt eller blått på ögonlocken höjer ett utseende flera grader. Likaså — och blott i elektriskt ljus — en aning tusch på ögonbryn och ögonfransar.

— Hur skall man egentligen göra med det?

— Du skall borsta ögonbrynen med en liten borste in mot näsan och ha litet tusch på borsten. Sedan låter du det torka och borstar därpå utåt tinningarna och gör en vacker linje. Med pensel syns tuschning ögonkrök, men inte om du gör så. Och ögonfransarna —

— Det har jag inga.

— Det säger alla. Och när de skött dem en tid så upptäcker de att de ha. Riktigt långa och bra. Borsta dem uppåt ända inifrån ögonlocken med litet tusch så får du se att du är riktigt snygg —

— Mår du illa nu igen — —?

Pandora.

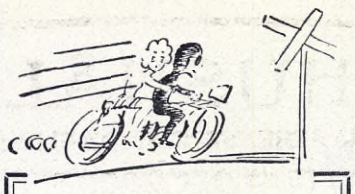

Man tar en viss risk . . . .

för både sitt och andras liv vid ratten eller styrstången ute på gator och vägar. Situationer, som endast de lugna och starka nerverna förmå behärska, kunna alltid inträffa. Tag därför aldrig dylika risker utan att ha till hands ett par Somnogan-tabletter. De hava en snabbt lugnande inverkan på nerverna och äro därför en utomordentlig hjälp i brydsamma situationer.

Finnes å alla apotek i rör om 20 tabletter à kr. 2: 50 samt i populärförpackningar om 4 tabl. à 55 öre.

SOMNOGAN
Nervlugnande och rogivande

Milanese-underkläder

Tandteknikerkurs

Fullst. utbildn. i guld- o. kautschukarbeten. Svar till "Tandteknikerkurs", Tidningskontoret, Karlavägen 40, Stockholm.

SVENSKA ELDBEGÄNGELSE FÖRENINGENS BYRÅ
Norrmalmstorg 2 A, 2 tr., Stockholm. Öppen 10—4, lörd.- o. helgdagsaftnar 10—2.
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
Tel. Norr 2280 för medlemsanmälningar
Urnor — Kolumbarienischer fr. 150 Kr.

Använd LÄTT PÅ TÅ
Pris per tub 60 öre.
Inga liktornar mer!
Finnes hos alla välsorterade sjukvårds-, parfym- och färghandlare.
I parti ring Sthlm Öst. 508.

"Vildar i vardagsliv" av *Frank Hurley* — i översättning av Algot Ruhe — är namnet på en nykomling i Hökerbergs serie Färder och äventyr (kr. 9: 50). Den berättar om människor och trakter, om seder och bruk, som ligga oss vita så fjärran, som det gärna är möjligt, det är det inre av Papualandet på Nya Guinea, som lämnat stoff till den omfångsrika reseboken. Hurleys expedition var en omsorgsfullt utrustad vetenskaplig sådan, försedd med flygplan och radio, vars syfte var att utforska de jungfruliga områdena kring Murraysjön. Men riskerna för företagets lyckliga utförande voro både stora och många. Under de minst sagt oroliga väderleksförhållandena var det med knapp nöd som flygarna kommo undan de rasande stormar och fruktansvärda slagregn, som på några få minuter kunna uppstå, och landningsplatser för flygmaskinen, som snart måste hemsändas, förekommo praktiskt taget inte, då landet består av dy och åter dy. Men samtidigt är det en av jordens vackraste trakter, där oändliga skönhetsvärden rymmas vid stränderna av Flyfloden. Orkidéer och slingerväxter prunka i en obeskrivbar färgprakt, paradisfåglar förgylla ytterligare upp den livliga tavlan, och under nätterna illumineras rymden av de otaliga eldflugorna. Men det intressantaste är ändå människorna själva, som här i många avseenden fortfarande kvarstå på stenåldersstadiet. Hurley var den förste vite, som fick se dessa vildmän — kannibalismen är inte avskaffad bland papuanerna, och endast tack vare största försiktighet kommo expeditionens medlemmar helskinnade undan. Det var också ytterst intressanta samlingar etnografica, som fördes hem som troféer, för vilka tömda konservburkar ofta utgjort fullgod valuta. "Vildar i vardagsliv" är en fängslande reseskildring, skriven på ett lättflytande språk, och det utmärkt vackra och rika illustrationsmaterialet har fått en vårdad typografisk utstyrsel. Och så har den något som ingen resebok borde sakna — en karta över de trakter som beskrivas. *A. E.*

*

Diktare och idealister av *Harald Schiller,* har nyligen utkommit på Norstedt & Söners Förlag. Den innehåller sju essayer, där den

(Forts. sid. 1205.)

En absolut oskadlig avmagringskur

En oskadlig avmagringskur kan alltid tagas med FACIL-Pastiller, vilka verka på sådant sätt, att organismens upptagande av födoämnenas fettbildande innehåll begränsas och redan förefintliga fettsamlingar samtidigt gradvis avlägsnas.

FACIL-Pastiller erhållas på alla apotek i glas innehållande 100 pastiller till 4 kr. pr glas. Beloppet kan även insändas i frimärken till FACIL-Depoten, postbox 365, Stockholm 1, vilken då sänder Eder ett glas portofritt och diskret.

En avmagringskur med FACIL är garanterat absolut oskadlig. Rosande utlåtanden inströmma ständigt till laboratoriet från belåtna förbrukare.

Willumsens Likörextrakter -överlägsna i kvalité-

Verkligt tillförlitlig

Elektrolysbehandling

mot

Missprydande hår, födelsemärken,

vårtor m. m. Fru Hilma Hjertstrand, Malmö, Österportsgatan 2. Tel. 5693.

SVENSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET

STOCKHOLM

Huvudaffären: Klarabergsgatan 54
Tel.: Norr 32955

Filialen: Riddaregatan 17
Telefoner: 72565. N. 6 47

Utför alla slags

Bok-, Tidnings-, Illustrations- och Accidenstryck

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV ANNA SCHENSTRÖM, GUNILLASKOLAN, UPPSALA.

FALU —

är ett kvalitetsmärke för matvaror — t. ex.

FALU-bröd
FALU-korv
FALU-brännvin

och

FALU-ÄTTIKA

VEGETABILIER I VARDAGSKOSTEN.

Denna årstid ha vi rik tillgång på olika slag av kål samt rotfrukter och böra kunna få in dem i växlande form i den dagliga kosten. Dessa alster ha kommit till större användning nu än förr, vilket ur hälsosynpunkt givetvis är en förbättring.

Vitkålen kan tillagas på en mängd olika sätt förutom i form av kålsoppa och kåldolmar. Skär kålhuvudet i fyra delar och koka det mjukt i saltat vatten. Den utgör i denna form en utmärkt god grönsak till kötträtter och blir en billig och jämförelsevis bekväm sådan i vardagskosten. Stuvad påminner vitkålen om den nu betydligt dyrare stuvade blomkålen. Kålpuddingar av kombinationen köttfärs och vitkål kunna som bekant varieras på många sätt. Så kan gärna en så allmänt omtyckt rätt som fårstuvning med vitkål ihågkommas eller får i kål som soppa. Rå vitkål skuren i fina strimlor och tillagad som grönsallad eller använd som tillsats i blandade kalla sallader är ett modernt och allt mer och mer brukligt och omtyckt anrättningssätt för vitkål. Ett anrättningssätt som för övrigt fördelaktigt ansluter sig till våra nyaste näringsteorier.

Rödkål kan användas som vitkål. Man kan annars koka den och sedan steka den hel. Eller också kan den kokas och sedan den kallnat läggas in som grönsallad med olja, kryddor och ättika.

Brysselkål användes mest kokt som grönsak till kött. Den utgör även ett mycket gott inslag i soppor t. ex. klar eller avredd buljong med kokt brysselkål, brysselkålspuré. Försök annars med brysselkål i äggstanning, stuvad brysselkål, stekt eller gratinerad. En utmärkt smörgåsrätt erhålles av kokt brysselkål och skinka. Strimlor av rökt skinka fräsas i en upphettad stekpanna, den kokta brysselkålen tillsättes och alltsammans får småputtra under lock några minuter, varefter anrättningen avsmakas med salt och vitp. och serveras mycket varm.

Grönkålen ger en härlig soppa, som borde användas mycket flitigare, än vad som är brukligt. Att märgen i grönkålsstjälkarna är en verklig delikatess bör kanske påpekas. Skala stjälkarna och koka märgen mjuk i saltat vatten. Den användes sedan antingen i grönkålssoppa eller bland grönsaker till kött.

Att våra läckra rotfrukter ha mångsidig användning i kosten är allom bekant. Vi böra också sträva efter att giva dem allt vidare plats där till förmån för hälsan, och, om de användas på rätt sätt, även för kassan.

Nedan gives förslag på några goda rätter lämpliga i vardagens middagar.

Sellerigratin med svamp (för 6 pers.).

3 stora selleri, vatten, salt, 1 stor burk konserverad svamp, 100 gr. smör, 1 liten burk tomatpuré, 6 msk. riven ost, 2 msk. stötta skorpor.

Sellerierna ansas, kokas mjuka i saltat vatten och skäras i skivor. Dessa läggas i en väl smord gratinlåda. Svampen skäres i mindre bitar och fräses i ¾ av smöret, tomatpurén tillsättes, och svampmassan lägges över selleriskivorna i formen. Anrättningen beströs md riven ost och stötta skorpor och belägges med resten av smöret i små flockar. Den sättes i varm ugn att få färg och bli genomvarm.

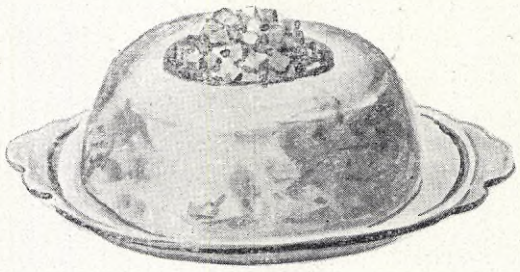

Morotsragu i potatisrand.

Morotsragu i potatisrand (för 6 pers.).

Morotsragu: 1 kg. morötter, 1 stor portug. lök, 50 gr smör, 2—3 kkp. buljong, 4 msk. tomatpuré, salt, socker, vitp., 1 msk. hackad persilja.

Morötterna skrapas, sköljas och skäras i små tärningar. Löken skalas, hackas och fräses i smöret. Morötterna läggas i och få småkoka under lock, tills det börjar se torrt ut i pannan och morötterna börja brynas, då tillsättes buljong och tomatpuré, och ragun får fortsätta koka, tills rötterna äro mjuka. Anrättningen smakas då av med kryddor, och persiljan tillsättes.

Potatisrand: 1 lit. potatis, 1 ägg, 2 dcl. mjölk, 1 tsk. salt, 1 tsk. socker, 1 msk. smör.

Potatisen råskalas, kokas och föres genom purépress. Den blandas sedan med det söndervispade ägget, mjölken, salt och socker.

En kransform smöras väl och beströs med finstötta skorpor. Potatismassan lägges i och gräddas i god ugnsvärme. Den stjälpes upp på varmt serveringsfat, och morotsragun placeras i mitten. Morotsragun kan, om man så önskar blandas med stekt eller kokt kött i tärningar.

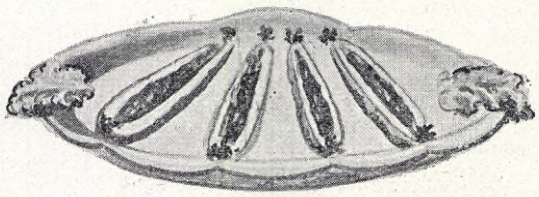

Färsfyllda morötter.

Färsfyllda morötter (för 6 pers.).

3 stora morötter, vatten, salt.

Färs: 300 gr. benfritt oxkött, 50 gr. späck, 1 msk. stötta skorpor, 1½ kkp. mjölk, 1 litet ägg, salt, vitp., 1 msk. finhackad saltgurka.

Till stekning: 50 gr. smör, 1 msk. finstötta skorpor.

Morötterna skrapas, sköljas och kokas mjuka i saltat vatten. De klyvas och holkas ur samt läggas i en väl smord stekpanna med den urholkade sidan uppåt. Köttet ansas, drives tre gånger genom köttkvarnen, tredje gången tages späcket med. Skorporna blötas i mjölken, som tillsättes litet i sänder under flitigt arbete. Ägget arbetas in jämte kryddor och gurka. Färsen lägges högt på de urholkade morötterna. Stötta skorpor strös på, och överst läggas små flockar av smör. Stekpannan sättes in i varm ugn. När färsen börjar få färg späder man i pannan med litet vatten och öser över färsen. När köttet är färdigstekt läggas morötterna på varmt serveringsfat, se bilden. Serveras med kokt ris eller grönsaker.

Jordärtskocksfärs med murkelsås (för 6 pers.).

1 lit. jordärtskockor, 3 stora potatisar, vatten, salt, 1 msk. smör, 3 ägg, 1 kkp. mjölk, 1 kkp. stötta skorpor, salt, socker.

Murkelsås: 50 gr. torkade murklor, vatten, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, svamp- och jordärtskocksspad, 1 dcl. grädde, salt, vitp., socker.

Jordärtskockorna och potatisen ansas och kokas mjuka samt passeras. Smöret tillsättes, medan massan är varm. De söndervispade äggen, mjölk och stötta skorpor inarbetas väl och smeten smaksättes med salt och socker.

En kokform smöras och beströs med stötta skorpor eller beklädes med några salladsblad. Massan lägges i, och formen sättes i vattenbad att koka en timme. Färsen stjälpes upp och serveras med murkelsås, som tillagas på vanligt sätt.

Färsen kan, om man så vill, garneras och serveras med en krans av kokta makaroner blandade med tomatpuré och riven ost.

Rödbetspudding (för 6 pers.).

3 kokta rödbetor, 1 stor portug. lök, 50 gr. smör, 1 lit. kokt potatis, salt, vitp., 3 ägg, 2½—3 kkp. mjölk, 1 msk. hackad persilja.

Rödbetorna skalas och skäras i skivor. Löken skalas, skäres i skivor och brynes i smör. I en eldfast väl smord porslinsform lägger man potatisskivor och rödbetsskivor varvvis, med stekt lök på varje rödbetslager. Översta och understa lagret bör vara potatis. Litet salt och peppar strös emellan. Ägg och mjölk vispas väl tillsammans och hälles över i formen. Hackad persilja strös på, och puddingen gräddas i god ugnsvärme, tills den stelnat. Serveras med smält smör.

Kålpirog (för 6 pers.).

Pajdeg: 150 gr. smör, 150 gr. vetemjöl, 150 gr. kokt riven potatis, 1 msk. vatten.

Fyllning: 1 vitkålshuvud, 3 msk. smör, 2—3 msk. sirap, salt, kokande vatten.

Prova vår av kännare högt uppskattade

KLASS II

PILSNER

A.-B. HEMBRYGGERIET

HELENEBORGSG. 15, STOCKHOLM

TEL. Söder 37045, Söder 37046.

Hembäres direkt till privathushåll.

Rekvirera
Lucks
"REKLAM-ASK"
med utsökt
Choklad & Konfekt
väg. ½ kg.
endast Kr. 2.— st.
Expedieras till landsorten mot postförskott.
PERCY E LUCK & Co.
STOCKHOLM.

VÄVSKEDAR
av rostfritt material. Obs. denna fördel! Skyttlar, spännare, solv m. m. för hemslöjd.
NYHET! alla väverskor bör köpa vår patenterade bobin-växel. "BOBIN!"
Begär vår nya illustr. katalog och prisuppgift. Sändes gratis.
A.-B. Borås Mek. Wäfskedsfabrik
Rikst. 1028. Borås. Rikst. 1028.

Den omtänksamma Husmodern
vänder sig alltid till
LUNDA TVÄTTINRÄTTNING
Telefon Drottningholm 20 och 190

Drick
Mörköl
KLASS I
Norrmalms Bryggeri A.-B.
Tomtebogatan 11
STOCKHOLM
Tel. V. 6098. Tel. V. 18585.

Bensintvätta
överrocken hos Saltsjöbadens Kem. Tvätt, Sthlm.

Gott Kaffe
hälsosamt och drygt blir det, blandat med
Victoria-Kaffe-tillsats

UPSALA
BLIXT-HAVREGRYN
ÅNGQVARNS A.B.

Till degen arbetas alla ingredienserna väl tillsammans, varefter den får kallna.

Kålen skäres i små bitar och brynes i smör tillsammans med sirap. Litet vatten tillsättes, och kålen får sakta koka färdig. Den saltas och får svalna.

Degen kavlas ut och sporras ut i fyrkanter. Litet av kålen lägges på, och alla fyra hörnen vikas över mot mitten. Pirogerna läggas på plåt och gräddas i medelvarm ugn. De serveras med tomatsås och potatis.

IDUNS KÖKSALMANACKA
(25 nov.—1 dec.).

SÖNDAG. *Frukost:* Hummeromelette, smör eller margarin, bröd, ost, ansjovis; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Rostbiff med lök och potatiskroketter. Kokta jordärtskockor med murkelstuvning. Renklorskompott med grädde och frimurare.

MÅNDAG. (Makaronidag.) *Frukost:* Havregrynsgröt med mjölk. Sill i gaffelbitar med kokt potatis; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Gratin milanais. Katrinplommonkräm med grädde.

TISDAG. *Frukost:* Stekt havregrynsgröt med lingonsylt. Äggkroketter med svampstuvning; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Kall rostbiff med potatissallad och råskurna tomater. Enkel banankaka.

ONSDAG. *Frukost:* Havregrynsvälling med katrinplommon. Biff à la Lindström; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Kokt bergtorsk med tomatsås och potatis. Rostade kastanjer med rört smör. Rå frukt.

TORSDAG. *Frukost:* Havremustvälling. Fiskgratin med räkstuvning; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Köttsoppa med klimp. Äppelpannkaka.

FREDAG. *Frukost:* Havregrynsgröt med mjölk. Böckling med stuvade ägg; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Fårstuvning med kål. Fruktfylld mannagrynstårta med enkel vaniljkräm.

LÖRDAG. *Frukost:* Stekt havregrynsgröt. Omelette med potatis och skinka; smör eller margarin, bröd, ost; kaffe eller te, vetebröd. — *Middag:* Flottyrkokt fisk med brynt persiljesmör, citronklyftor och potatis. Strutar med choklad grädde

Frimurare: 125 gr. sötmandel, 125 gr. florsiktat socker, 1 äggvita, 2—3 ark oblat, 1 msk. sylt.

Mandeln skållas, drives genom mandelkvarn och stötes fint tillsammans med sockret. Äggvitan slås sönder med en gaffel (ej till skum), blandas med sockret och mandeln, och massan bultas alltjämt, tills den blir smidig och sammanhängande, så att man kan rulla en kula därav.

Oblaten klippes i lagom stora avlånga tresnibbar. Dessa bestrykas med mandelmassa. En klick jordgubbs- eller hallonsylt lägges på mitten, och kakorna gräddas i medelvarm ugn. Är ugnsvärmen svag, blir bakverket torrt och hårt, då det bör vara mjukt och smidigt (en smula segt).

Medan kakan är varm bestrykes den med glasyr (1 kkp. florsiktat socker, 1½—2 msk. vatten), och innan denna stelnat beströs den med rostade mandelflingor.

Gratin milanais (för 6 pers.). 2 kkp. kokta torskbitar, 4 kkp. kokta makaroner (i små bitar), 50 gr. riven ost, 2 msk. smör.

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 3 msk. tomatpuré, 1 äggula, 1 dcl. grädde, fiskbuljong, salt, vitp.

Tillagning: Ett gratinfat smöras, torsk och makaronibitar läggas varvvis. Smöret flockas emellan och över; överst strös rikligt med riven ost. Gratinen gräddas i ugnen och serveras med kokt potatis och följande sås. Smör och mjöl fräsas tillsammans med purén och buljongen spädes på, och såsen får koka 10 min., varefter grädden och sist den vispade äggulan tillsättes. Såsen avsmakas med kryddor.

Äggkroketter (för 6 pers.). 6 hårdkokta ägg, 50 gr. margarin, 4 msk. mjöl, 2½ dcl. mjölk, 1 dcl. grädde, 1 äggula, salt, socker, vitp.

Till kokning: Kronolja.

Till panering: 1 ägg, 1 kkp. st. skorpor.

Beredning: De hårdkokta äggen hackas grovt. Margarin och mjöl fräses tillsamman, mjölk och grädde tillsättes varefter stuvningen får koka 10 min. Då iröres den söndervispade äggulan och de hackade äggen; stuvningen smaksättes och slås upp på flata fat att kallna. Kroketter formas och dubbelpaneras (d. v. s. penslas med ägg och rullas i st. skorpor, får vila 10 min., varefter proceduren återupprepas) samt kokas i het flottyr.

Potatissallad (för 6 pers.).

1½ l. potatis, 1½ dl. vitt vin (el. citronsaft och vatten), 1½—2 msk. fruktättika, 4 msk. kronolja, 1½ tsk. salt, 1 msk. hackad persilja, 2—3 msk. i små tärningar skurna rödbetor.

Potatisen kokas, skalas, får kallna och skäres i tunna skivor, vilka läggas i en salladsskål. Vin, ättika, olja och salt blandas, lagen hälles över potatisen, som försiktigt vändes, så att den blir väl blandad med lagen. Salladen bör stå en stund, och omedelbart före serveringen strör man över den finskurna rödbetan och persiljan.

Enkel banankaka i form, (för 6 pers.). 5—6 bananer, 25 gr. sötmandel, 5 ägg, 100 gr. socker, 6 dcl. gräddmjölk, 1 msk. vanilj.

Bananerna skäras i skivor och läggas i en smord omelettelåda eller pajform. Sötmandeln skållas, skäres i strimlor och lägges bland frukten. Äggulorna röras väl tillsammans med socker och vaniljsocker, gräddmjölken tillsättes och sist vitorna slagna till skum. Äggblandningen hälles över frukten i formen och gräddas i medelvarm ugn.

Serveras varm eller kall med grädde.

Rostade kastanjer: ½ kg. kastanjer, 1 lit. grovt salt.

Sedan kastanjerna äro snoppade och skårade läggas de i en stekpanna väl inbäddade i grovt salt. Pannan sättes in i medelvarm ugn ¾—1 timme, eller tills skalen lätt lossna. De läggas då upp i bruten serviette och serveras så varma som möjligt med rört smör.

Rulles
extrakt för likör
. . . . susen gör

NEN:s kontrollerade tuberkelfria BARNMJÖLK å förseglade glasflaskor
För återförsäljare: Telefoner: 7041, Norr 7041

Universalverktyg
av stål, härdat N:o 560

Hammare, yxa, hovtång, rörtång, trådavbitare, kofot, skruvmejsel, kombinerade, av nytta för hushållet, lantbruket, automobilen, motorbåten etc.
Pris pr styck för 10" längd Kr. 4: —
Pris pr styck för 13" längd Kr. 5: —
Finnes till salu hos järnhandlare samt hos fabrikanten:
BERGS BOLAG, ESKILSTUNA.

"BABYUTSTYRSLÅR"
verkl. förstkl., kompl. utst. kr. 7, extra fin kr. 9, lyxutf., handarb., kr. 12, bärmantel kr. 3, d:o m. handarb. kr. 4.50. Lakan och örngott av noblessväv, äkta knyppl. spetsar kr. 7. Mönster följer. Clara Lindqvist, Kvarngat. 20, Borås.

Majonnäs-rätter
behöva numera icke reserveras för festliga tillfällen. Även för vardagsbruk kan majonnäs beredas enkelt och billigt med
REYMERSHOLMS KRONOLJA
Kött- och fiskrätter med majonnäs äro utmärkta smörgåsrätter. Italiensk sallad och grönsaker i majonnäs äro också smakliga och dekorativa rätter. Utseendet och smaken hos en smörgås ökas avsevärt genom en klick majonnäs.
Använd därför mera majonnäs. Risken att såsen skär sig är betydligt mindre vid bruk av kronolja än om andra oljor begagnas.
Recept på äkta majonnäs:
2 äggulor.
1 knivsudd salt.
1 liten tsk. engelsk senap.
½ liter kronolja.
1 matsked vatten.
Vinaigre, ättika eller citronsaft.
BEREDNING: De rå äggulorna, senapen och saltet blandas väl i en skål. Oljan, som bör vara kall, får rinna i en trådfin stråle från en flaska, som man håller i vänstra handen, under det man med högra handen, utan uppehåll, rör med en sked i skålen. Då och då tillsättas några droppar vatten. När oljan är inarbetad och slut, bör såsen vara jämn, slät, fast och väl blandad. Avsmakas med vinaigre.
Klipp ut receptet.

HUSMODERNS GODA RYKTE
ökas, om hon är ekonomisk. Roberts' hushållsaromer giva den fina, distinguerade smaken i bröd, puddingar, såser etc. för 1/10 av den vanliga kostnaden. Fråga Eder specerihandlande efter flaskorna med ROBERTS' GULDETIKETT. Citron, Vanilj, Bittermandel och Saffran.

FYRTORNETS KONSERVER
För säsongen nya
SILL-INLÄGGNINGAR
såsom Aptitbitar, Kungssill, Slottssill, Briosill, Turistsill, Lunchsill.

LEDIGA PLATSER

Farmacevt-stipendiater.

Härmed kungöres till ansökan lediga 10 platser som farmacevt-stipendiater. Tjänstgöringsskyldighet högst 10 veckor per år. Arvode 500 kr. Reseersättning och avlöningsförmåner under tjänstetiden enl. gällande kollektivavtal.

Närmare upplysningar meddelas av

Sveriges Apotekareförbunds Exp., Vallingatan 26, Stockholm.

PLATS SÖKANDE

Exam. barnsköterska,

29 år, med god praktik, önskar plats för mindre barn, helst spädbarn. Något sy- och väkkunnig. Gärna till herrgård och helst i Svealand. Svar till "Pliktrogen", Iduns exp.

Koncentrera Eder annonsering för Skåne på SYDSVENSKA DAGBLADET SNÄLLPOSTEN. Södra Sveriges mest antlade annonsorgan.

Infört genom

Stockholms Läkareförening

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. Maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Centralinstitutet.

Kursen, 2-årig börjar d. 15 sept. Prosp. på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Sthlm.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
Sturegatan 62, Stockholm.
R. T. 75025. N. 8301.
För behandling av hållnings- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbningar

Dr A. Karsten

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut

Kungsgatan 60, Stockholm

Nära skolorna — central adr.:

Sydows sång- o. musikinstitut, 39 Birg. Jarlsgat. Stockholm. N. 5225. Lekt. äv. i hemmen. Piano, Violin, allm. musiklära m. m.

Rivieran.

Undertecknad skaffar inackordering, rum, våningar, villor — ställer allt praktiskt och billigt. Omg. svar mot 3 kr. i frim. Möter vid station eller Ventimilia.
Fru Lily Skjöld, 22 rue Herold, Nizza.

Bratteborgs Hushållsskola

STRÖMSFORS.
börjar ny 2 mån. kurs den 15 jan. Omsorgsfull undervisning i finare och enklare matlagn., bakn., dukn., konservering, konditori och charkuteri, kläd-, linne och konstsöm, läderplastik, hemvård m. m. Skickliga lärarinnor. Gott hem. Prospekt mot porto.

I sjukgymnastik,

massage och övriga fysikaliska behandlingsmetoder börjar ny kurs 18 januari Grundl. och billig utbildning. Låga levnadsomkostn. Anm. snarast erforderligt, enär pågående kurs var överteckknad. Begär prospekt!
MALMÖ-ZANDER-INSTITUT.

FRAMGÅNG

och gott ekonomiskt resultat kan påräknas efter genomgången kurs i massage och sjukgymnastik vid
GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT
Östra Hamngatan 45, Göteborg, särskilt om språkkunskaper finnas, så att egen praktik kan etableras utomlands, exempelvis i Amerika. Ny förmånlig kurs (17:de arbetsåret) börjar den 15 jan.
Begär prospekt.

Jullov-Resor

18 dec.—7 jan. Kr. 995:—.

Nordafrika i bil.

Julafton i Alger, Nyårsafton bland oasens palmer i Biskra. Underbar natur, intressant folkliv. Sol och värme. — Julresor till Schweiz' vintersport, till Rivieran, Italien m. fl. 3 v. resor fr. Kr. 595:—. Under vintern och våren enastående billiga resor till Indien och Ceylon, Palestina och Egypten, Spanien m. fl.

Alltrafik Resebureau

Hamngat. 14, Sthlm. Norr 111 55.

SKRIV I KVÄLL efter det hermodsprospekt, Ni så många gånger tänkt rekvirera. Ni har hört Edra vänner tala om *Hermods* präktiga kurser, som fört dem fram till fina resultat, och Ni har mer än en gång beslutat Er för att också själv bli "hermodsstudent" — men så har något kommit emellan. *Gör nu slag i saken!* Klipp kupongen, fyll i den och sänd den med posten i kväll. Om några dagar har Ni vårt prospekt, som lämnar Er de upplysningar, Ni behöver. Om någon vecka kan Ni börja Edra studier vid

Hermods institut

Skandinaviens största skolföretag, korrespondensskolan med de bästa kurserna. SKRIV I KVÄLL!

Hermods Korrespondensinstitut

Grundat 1898 av H. S. Hermod, som grundlagt systemet "Undervisning pr korrespondens" i Sverige.

Slottsgatan 53 B. *Malmö.*

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Er tidskrift "Korrespondens" för sex månader jämte Ert illustrerade prospekt över den kurs eller det ämne, framför vilket jag ritat ett kors (×).

Praktisk kurs i Svenska	Studentkurser	Merk. gymnasiekurs
Korta kurser i Svenska, Skrivning och Räkning	Realskolekurser	Kurs för köpmän
Kurs i textning	Inträdeskurser för olika fackskolor	Kurs för affärsanställda
Engelska, Tyska	Trädgårdskurs	Kurser för kontorister
Franska, Ryska	Nationalekonomi	Kurser för bokförare
Tekniska kurser	Musikteori	Kurser för stenografer
Teckningskurser	Offentl. uppträdande o. Talarkonst.	Kurser f. korrespondenter
		Kurs f. lagerföreståndare
		Kurs för förmän

Namn: .....

Adress: .....

Idun 86 25/11 28

(Forts. fr. sid. 1202.)

första *Tre kvinnor* behandlar hur tre av Sveriges mest berömda kvinnor under det gångna århundradet: Jenny Lind, Emilie Högqvist och Ellen Key, kommo i en viss kontakt med varandra genom deras livs stora kärlek. *Strindbergs Fadren,* är ett försök att klarlägga ett av de viktigaste skedena i Strindbergs liv — hans första äktenskapstid — samt hans nyskapande av det naturalistiska dramat. *Två idealister,* berättar om Romain Rollands och Malwida von Meysenbugs vänskap, och Rollands tidigaste och viktigaste utvecklingsskede. *A. T. Gellerstedt* behandlar konstnären-diktaren samt ett par viktiga händelser i hans liv. *Hilma Angered-Strandberg,* ger en uttömmande bild av denna aldrig efter förtjänst uppskattade författarinnas liv och verk. *Et Livs Legende* visar den kände dansken Johannes Jørgensens utveckling till katolik och hans arbeten. *Petrus de Dacias helgonbiografi,* söker visa vår litteraturs förste författare, hans kärlek, biktad i en helgonlegend, vilken visar att dess författare varit influerad av de gängse litterära strömningarna i Europa. Priset är kr. 5:75.

*

En märkesman. Leopold I, grundläggaren av det moderna Belgien, är titeln på en liten populärt skriven biografi som d:r *Nils Forssell* skrivit i Gebers Förlags serie *"De största märkesmännen".* Leopold I:s livsgärning och hans betydelse för det nutida Belgien torde vara föga känd i Sverige. Men om en personlighet mätes med de svårigheter och hinder som han bemästrat under sin bana, så måste Leopold I (1790—1865) utan tvivel räknas bland de största märkesmännen liksom även om man tar hänsyn till det historiska resultatet av hans verksamhet. Förf. för läsaren mitt in i medelpunkten av den dåtida europeiska storpolitiken och visar huru Leopold I skapat den moderna belgiska staten genom att med överlägsen diplomatisk skicklighet göra det för hans land bästa möjliga av varje situation. Pris 2 kr.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.
Avesta: Avesta-Posten.
Bollnäs: Tidningen Ljusnan.
Borlänge: Borlänge Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
Falkenberg: Hallands Nyheter.
Falun: Falu-Kuriren.
Gävle: Gefle-Posten.
Halmstad: Halland med Halländingen.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.
Härnösand: Härnösands-Posten.
Hörby: Mellersta Skåne.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.
Köping: Bärgslagsbladet.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöten.
Ludvika: Ludvika Tidning.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Lysekil: Lysekils-Posten.
Malmö: Skånska Aftonbladet.
Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Mjölby: Mjölby Tidning.
Mora: Mora Tidning.
Norrköping: Norrköpings Tidningar.
Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.
Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Piteå: Norrbottens Allehanda.
Skara: Skaraborgs Läns Tidning.
Skellefteå: Skellefteå-bladet.
Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Säter: Säters Tidning.
Söderhamn: Söderhamns Tidning.
Söderköping: Söderköpings-Posten.
Södertälje: Södertälje Tidning.
Tranås: Tranås Tidning.
Trälleborg: Trelleborgs Allehanda.
Uddevalla: Bohusläningen.
Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.
Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Upsala: Tidningen Upsala.
Vadstena: Östgöta-Bladet.
Visby: Gotlänningen.
Vänersborg: Elfsborgs Läns Annonsblad.
Västervik: Västerviks-Tidningen.
Västerås: Westmanlands Allehanda.
Växjö: Nya Växjöbladet.
Ängelholm: Engelholms Tidning.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks Allehanda.
Östhammar: Östhammars Tidning.

Rosa viftar av greve Folke.

Folke far,
folket tar
lyckoönskande farväl.
Ful och led
tjock och bred
avund bor i Rosas själ.
"Inte är jag rik och heter Manville
men jag har dock "det" i stora mått
jag kan ej förstå att inte han vill
göra mig till af och Bernadotte."

Johanna Brunssons Vävskola

Grundad 1873.

Utbildar Vävlärarinnor och Yrkesutövare och håller kurser i Hemvävning. Vårterminen börjar 15 jan. — Stockholm, Kungsg. 70, 2 tr., hörn. av Vasagatan.
Tel. Norr 437, privat 133 63. — Prospekt. — ALMA JACOBSON.

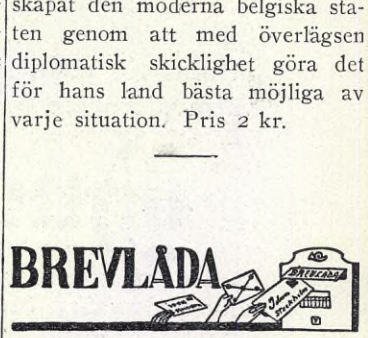

RED:S BREVLÅDA.

Annika ombedes uppge namn och adress.

Var rädd
om Er hälsa

Åt
Havremust

Gyllenhamar

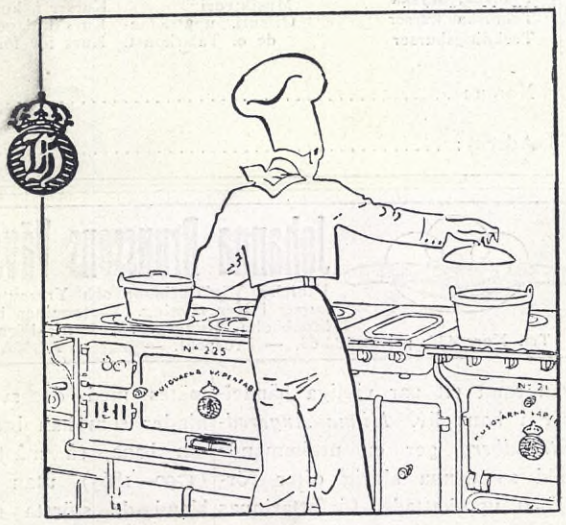

Teknisk fulländning

och tilltalande utseende kännetecknа Husqvarna spiselanordningar. Anpassas för skilda behov och utföras för olika slag av bränsle, med eller utan varmvattenberedare. Begär vid behov förslag å

Husqvarna
Spisel-
anordningar

HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG, HUSKVARNA.

VISKAFORS
BOTTINETTER

SGA 1890 VISKAFORS

SKANDINAVISKA GUMMIAKTIEBOLAGET - VISKAFORS

Krantz

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1928